~~Тургеневу Егору.~~

Аннкову Михаилу.

2004

СОБРАНІЕ

РУССКИХЪ БАСЕНЪ

КРЫЛОВА, ДМИТРІЕВА И ХЕМНИЦЕРА,

ПЕРЕВЕДЕННЫХЪ

НА

АРМЯНСКІЙ ЯЗЫКЪ

Московскихъ Армянскихъ церквей Архидіакономъ

Артеміемъ Коћеянцъ.

МОСКВА.
Въ типографіи В. Готье.
1849.

ПЕЧАТАТЬ ПОЗВОЛЯЕТСЯ

съ тѣмъ, чтобы по отпечатаніи представлено было въ Цензурный Комитетъ узаконенное число экземпляровъ. Москва, 27 Августа, 1848 года.

Цензоръ В. Флеровъ.

2154
1757-ԿԿ
3612-58

ԾԱՂԿԱՔԱՂ

Յառակացն Կռիլովի, Տմիթրիեվի և Խեմնիցերի

Թարգմանեաց

Յարութիւն աւագ Սարկաւագ Կեօքչեանց·

Ի Հայրապետութեան Տեառն Ներսեսի Արքաջնա-
գոյն Կաթուղիկոսի ամ Հայոց և Ռուսաց։

Յառաջնորդութեան Ռուսաշխարհնակ Հայոց
Տեառն Մատթէոսի Արքաջան
Արք Եպիսկոպոսի և Ռուսաց։

Յամի Տեառն **1849**· Եւ Հայոց ռմղը։

Ի ՄՈՍԿՈՒԱ.
Ի տպագրատան [illegible]

ԱՐՁԱՆԱԳԻՐ

ԵՐԱԽՏԱԳԻՏ ՍՐՏԻՒ ԱՌ ԱՍՏՈՒԱ-
ԾԱՀԱՍՏԱՏ ԶԱՐՄԻՆ

ԳԵՐԱԶԱՆՑԱՓԱՅԼ

ԼԱԶԱՐԵԱՆ

ԻՇԽԱՆԱՊԵՏԱՑ,
ԵՒ ԱՌ ԱԶԳԱԼՈՅՍ ՃԵՄԱՐԱՆ
ՆՈՑԱ, ՅՈՐՈՒՄ ՎԱՐԺԵՑԱՑ·

ԾԱՆՕԹԱԲԱՆ

Քաջալերական խրախոյս բարենախանձ և զաւակասէր ծնողաց, նոյն և ծանրալուծ կարօտութիւն դեռահասակ մանկանց, յորոց յուսումն ընթերցանութեան կարգեալս եմ կանխաւ, հարկեցին զիս պատրաստել դիւրածաւքելի գիրս ինչ ՚ի պէտս նախակրթական գրակարդացուէ նոցա, որք աստ առ մեզ ՚ի Ռուսաստան բազմօք պակասին. իսկ մատուցեալ յընտրողութիւն առարկայի դայնորինակ յօրինուածոյ, քան զայլ ինչ բազում, առաւել նախադասելի դատեցան բարոյակիրթ առակախօսութիւնք, որք ոչ միայն զուարճախառն քաղցրախորժ են ընթերցասէր պատանեկաց, այլ և զդիւրագայթոտ վարս նոցա յասպարիզի ապագայ առաքինագործուէ անդստին ՚ի նախադրան անդ մատաղ հասակի նոցա հաստաբեստ կանգնեն ՚ի շաւիղս սրբակրօն վարուց, և որովհետև առակաբանութիւնք Մխիթարայ Գօշի կամ Եզովբոսի ՚ի Վենետիկ տպագրեալք, ոչ միայն հաղուագիւտ են

սաս, այլ և ծանրագին վաճառուն կարի, յայն սակս կարևոր դատեցաւ 'ի Ռուսաց լեզուէ թարգմանել, ըստ որոյ և ըստ իմում կարի մարթացայ 'ի մերս բարբառ աշատաձեւն յեղուլ զհատընտիրս յերից վերոյիշեալ առակախօսից, և տպագրել ըստ ընագրացն զոյգ ըստ քանի մի պատկերաց, զի յառաջադէմքն 'ի մանկանց առաջի աչաց ունիցին զնախագաղափար ինչ թարգմանութեան ապառնի վարժութեան իւրեանց յայս նիւթ, զոր և սիրով ընծայեալ ազգասէր վերծանողաց, մաղթեմ անբասիր առնել զաշխատողս և զաշխատանս իւր առաջին պտուղ կրթականութեան 'ի սոյնօրինակ հանդիսի։

ԸՆԾԱՅԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԱՌ ԲԱՐԵՆԱԽԱՆՁ

Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ա Կ Ի Ց Ս

ԻՆՔՆԱՆՈՒԷՐ ՏՐՈՎՔ ՆՊԱՍՏՈ-
ՂԱՑ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳՐՈՑՍ.

I.

Ворона и Лисица.

—

Ужъ сколько разъ твердили міру,
Что лесть гнусна, вредна; но только все не впрокъ,
И въ сердцѣ льстецъ всегда отыщетъ уголокъ.

—

Воронѣ гдѣ-то Богъ послалъ кусочикъ сыру;
На ель Ворона взгромоздясь,
Позавтракать было совсѣмъ ужъ собралась,
Да позадумалась, а сыръ во рту держала.
На ту бѣду Лиса близехонько бѣжала;
Вдругъ сырный духъ Лису остановилъ:
Лисица видитъ сыръ,—Лисицу сыръ плѣнилъ.

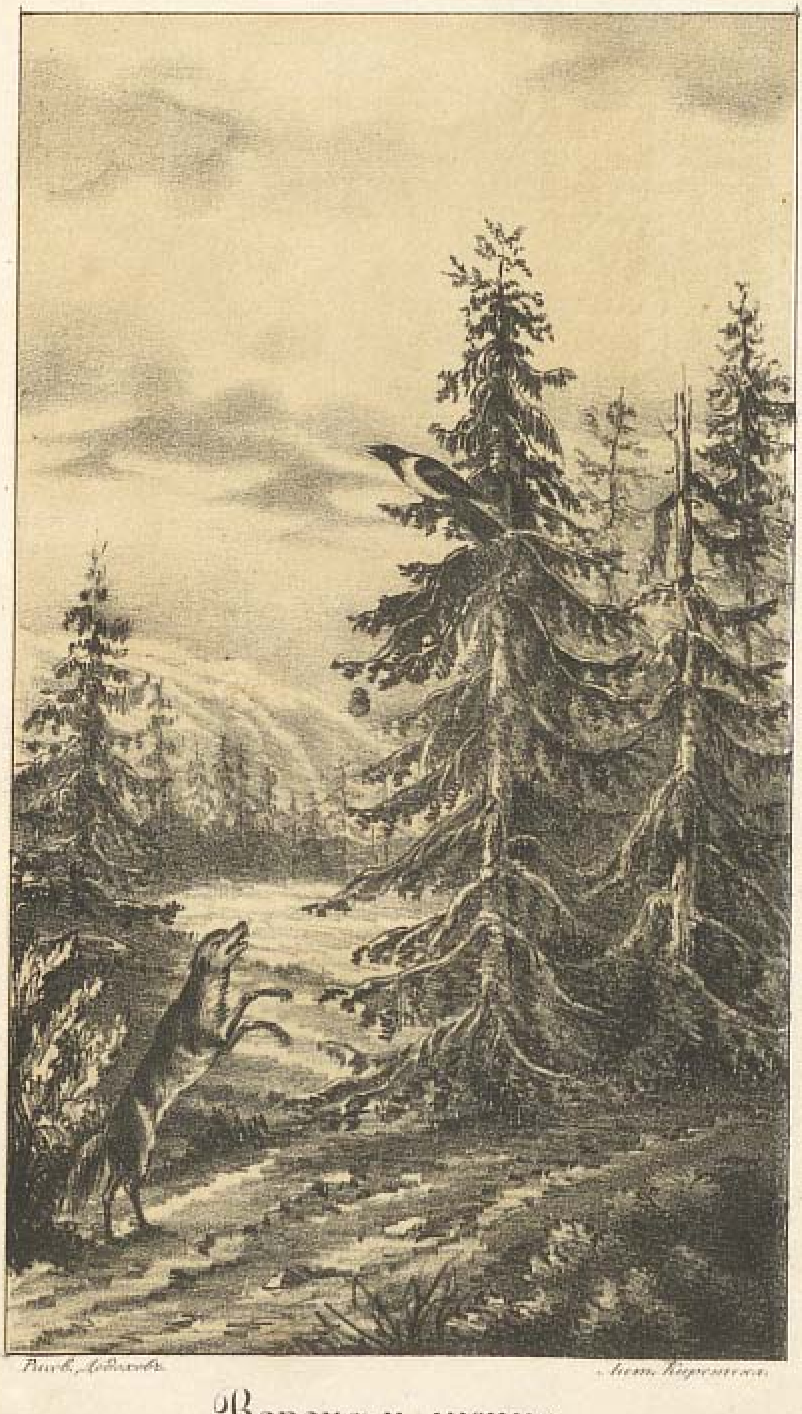

Рисов. Лебедевъ　　　　Лит. Киренскаго

Ворона и лисица.

Ագռաւ և Աղուէս.

Ա.

Ագռաւ և Աղուէս։

—

Քանիցս աշխարհի տուաւ մարդկան,
Թէ փաղաքշութիւն ախտ է չար խոտան.
Բայց համայն 'ի զուր, զի 'ի սիրտ նոցին,
Գտանէ շնթեւ իւր տեղից կռուան։

—

Նա Տէր Ագռաւուն չգիտեմ թէ ուր,
Պատառ մի պանրոյ քաղցրահամ 'ի կուր,
Զոր կալեալ կացեալ
'Ի ծառ ինչ նստաւ,
Պատրաստ 'ի ճաշել զայն կեր տիրատուր։
Այն ինչ նա յամէր պանրոյն 'ի կոցի,
Անդ 'ի սադրելոյ չար նորայն բաղձի,
Խորամանկ Աղուէսն հուպ եկեալ մօտի,
'Ի հոտոյ պանրոյն 'ի սէր բորբոքի։

Плутовка къ дереву на цыпочкахъ подходитъ;
Вертитъ хвостомъ, съ Вороны глазъ не сводитъ,
И говоритъ такъ сладко, чуть дыша:
«Голубушка, какъ хороша!
Ну что за шейка, что за глазки!
Разсказывать, такъ, право, сказки!
Какія перушки! какой носокъ!
И вѣрно ангельскій быть долженъ голосокъ!
Спой, свѣтикъ, не стыдись! Что ежели, сестрица,
При красотѣ такой, и пѣть ты мастерица,
Вѣдь ты бъ у насъ была царь-птица!»
Вѣщуньина съ похвалъ вскружилась голова,
Отъ радости въ зобу дыханье сперло,—
И на привѣтливы Лисицыны слова
Ворона каркнула во все воронье горло:
Сыръ выпалъ—съ нимъ была плутовка такова.

Կեղծաւորն առանց ինչ ոտնաձայնի,
Կացեալ 'ի յոտին 'ի ծառն յայն հպի,
Գալարէ ըզձեռն զակն Ագռաւուն ունի,
Նա կիսահագած գող զայս բարբառի.
«Սիրուն աղաւնեակ քանի՞ գեղեցիկ,
Պարանոց և աչք կամ թէ քոյդ փետրիկ,
Իսկ հոտոտելիքդ
Ով զարմանալիք,
Հաւաստեաւ իրք են անհաւատալիք։
Հարկաւ և ձայնըդ է հրեշտակային,
Երգեա մ'ամաչեր լոյս դու իմ ակին,
Օ՜ ինչ արդեօք եթէ գեղեցիկդ այդչափ,
Երգէիր ճարտար գեղոյդ համաչափ.
Ուրքէ անկարծիք լինէիր միակ,
Թագուհի թռչնոց դէր քան ըզաոխակ»
Յայս նենգող բանից շընթող Աղուեսուն,
Շըլացան խորհուրդք և միտք Ագռաւուն.
Առ խընդալ սըրտին խաբեալ 'ի թովչէն,
Եբաց զիւր բերան և խանչեաց համբուն։

Պանիրըն անկաւ Աղուեսըն եկեր,
Ցուցաւ փաղաքուշ որպէս և միշտ էր։

III.

Лжецъ.

—

Изъ дальнихъ странствій возвратясь,
Какой-то дворянинъ (а можетъ быть, и князь),
Съ пріятелемъ своимъ пѣшкомъ гуляя въ полѣ,
Расхвастался о томъ, гдѣ онъ бывалъ,
И къ былямъ небылицъ безъ счету прилыгалъ.
«Нѣтъ,» говоритъ: «что̀ я видалъ,
Того ужъ не увижу болѣ.
Что здѣсь у васъ за край?
То холодно, то очень жарко,
То солнце спрячется, то свѣтитъ слишкомъ ярко.

Лжецъ
Мишинъ.

Ի.

Մօռէ։

—

Ի հեռաստանէ, ոչ գիտեմ ուստի,
Դարձաւ ուղեւորն յիւր տուն հայրենի,
Կարծեմ իշխան էր, և կամ թէ ազնիւ,
Բայց արդեամբք ցուցմւ տատխոս բանիւ։
Ի ձեռմբ իւրում ընդ իւր ծանօթին,
Ի դալար վայրը՛ս արտաքոյ շինին,
Ըզքաղաքս յոր ինքն շրջեցաւ գոլէր,
Ըղսուտ և զիրմս անխիղճ շաղփաղփէր։
—«Օ՜, այնքս զոր տեսի, ասէր ընկերին,
«Կարծեմ թէ այլ ես ոչ ուրեք տեսից.
«Քանի՛ անպիտան է սոյն այս գաւառ,
Մերթ ցուրտ է մերթ տօթ և այն միշտ յամառ,
Երբեմն թագչի արև խաւարաւ,
Այլ երբեմն այրէ զօգցես խարանաւ։
Իսկ ուր եմն եղէ յայն ինչ քաղաքի,

Вотъ тамъ-то прямой рай!
И вспомнишь, такъ душѣ отрада!
Ни шубъ, ни свѣчъ совсѣмъ не надо:
Не знаешь вѣкъ: что есть ночная тѣнь,
И круглый Божій годъ все видишь майскій день.
Никто тамъ ни садитъ, ни сѣетъ:
А еслибъ посмотрѣлъ, что̀ тамъ растетъ и зрѣетъ!
Вотъ въ Римѣ, напримѣръ, я видѣлъ огурецъ:
Ахъ, мой Творецъ!
И по сію не вспомнюсь пору!
Повѣришь ли? ну, право, былъ онъ съ гору.»
— «Что за диковина!» пріятель отвѣчалъ:
«На свѣтѣ чудеса разсѣяны повсюду;
Да не вездѣ ихъ всякій примѣчалъ.
Мы сами, вотъ, теперь подходимъ къ чуду,
Какого ты нигдѣ, конечно, не встрѣчалъ,
И я въ томъ спорить буду,
Вонъ, видишь-ли черезъ рѣку тотъ мостъ,
Куда намъ путь лежитъ? Онъ съ виду хоть и простъ:
А свойство чудное имѣетъ:
Лжецъ ни одинъ у насъ по немъ пройдти не смѣетъ:
До половины не дойдетъ —
Провалится, и въ воду упадетъ;
Но кто не лжетъ,

Արքայութիւն է գոգ ամբողջ տարի,
Անչափ զի յորժամ յիշեմ զայն տեղի,
Հոգի մարմին իմ ցնծութեամբ բերկրի։
Չեն պէտք մուշտակի,
Անդ ոչ ճրագի,
Ոչ գիտես զինչ է խաւար գիշերի,
Անդ բոլոր տարին քեզ այնպէս թուի,
Որպէս թէ իցեն աւուրք մայիսի,
Անդ ոչ ոք տընկէ,
Ոչ ոք սերմանէ,
Բայց պտուղ տարւոյն ըստոյգ հըրաշք է։
Ահա 'ի Հըռովմ օրինակ քեզ տամ,
Տեսի ես վարունգ, հրաշագործ Աստուած։
Նա մինչև ցայսօր ոչ ուրեք տեսի,
Համեմատ նըմին չափով քանակի,
Հաւատա՞ դու ինձ, քաղցըր սիրելի,
Հաւասար էր այն լերին կամ բըլրի…»
— Առ ինչ են զարմանքդ, անդ ընկերն ասէր,
Լի է հըրաշիւք սոյն այս երկիր մեր,
Միայն մեք ոչ միշտ զըննեմք ըզնոսին,
Կամ թէ ոչ խըտրեմք, որպէս արժանն էր։
Ահա մեք իսկ այժմ յինչ մի հըրաշալի,
Մերձենամք զոր դու ոչ ուրեք տեսեր,
Նըշմարեա՛ տանէն զ'ի վերայ գետոյդ,
Ըզկամուրջըդ մեծ որ կայ հանդէպ մեր,
Առ որ և այս մեր Ճանապարհ ձգի։

96/2-5Z 2/54

Ступай по немъ, пожалуй, хоть въ каретѣ.»
— «А какова у васъ рѣка?»
— «Да не мелка.
Такъ видишь ли, мой другъ, чего-то нѣтъ на свѣтѣ!
Хоть римскій огурецъ великъ, нѣтъ спору въ томъ,
Вѣдь съ гору, кажется, ты такъ сказалъ о немъ?»
— «Гора хоть не гора, но, право, будетъ съ домъ.»
— «Повѣрить трудно!
Однако жъ какъ ни чудно,
А все чуденъ и мостъ, по коемъ мы пойдемъ,
Что онъ Лжеца никакъ не подымаетъ;
И нынѣшней еще весной
Съ него обрушились (весь городъ это знаетъ)
Два журналиста, да портной.
Безспорно, огурецъ и съ домъ величиной
Диковинка, коль это справедливо.»
— «Ну, не такое еще диво;
Вѣдь надо знать какъ вещи есть:
Не думай, что вездѣ по нашему хоромы;
Что тамъ за домы:
Въ одинъ двоимъ за нужду влѣзть,
И то ни стать, ни сѣсть?»
— «Пусть такъ, но все признаться должно,
Что огурецъ не грѣхъ за диво счесть,

Ընդ որ անցանել մարթիմք անվեհեր,
Իբր զի թէպէտ տեսլեամբ արտաքին,
Ընդաձոյձ՝ թուի նա կամ թէ մեկին,
Բայց զարմանալի
Ձիրըս նա ունի,
Որ 'ի քաղաքիս յայտնի քարոզի,
Իբր զի ոչ որք 'ի սրտախօսաց
Ընդատիժ ընդ այն անցանել մարթի,
Եւ 'ի կեսընխակ դեռ ոչ ժամանեալ,
Կամուրջըն քակտի,
Ինքն 'ի գետ հոսի։
Իսկ Ճշմարտախօսն և պարզն երեսօք,
Անցանէ ընդ այն ես և կառօք....
—«Արդեօք խո՞ր է գետդ կամ ընթացք իւր սո՞ւր։
—«Այո՛ չէ՛ ծանծաղ, ոչ սակաւաջուր։
Եւ այսպէս ահա ընկեր տեսանես
Քանի՞ հրաշալիս յերկրիս գըտանես։
Զի թէ և վարունգդ Հռովմայ մեծ է
Եւ վասն այդ յուսամ ոչ որք թէ վիճէ։
Քանզի կարծեմ թէ այդպէս ասացեր,
Թէ զօրէն լերին վարունգըն մեծ էր....
—«Թէպէտ և չէր այն լերին ինչ նըման,
Բայց ինձ հաւատա՛ հաւասար էր տան,
—«Թէ և հաւատալ այդըմ դժուար է,
Սակայն և այնպէս զարմանալի է,
Բայց և այս կամուրջ, յոր դիմեալ գընամք,

В҃ которомъ двумъ усѣсться можно.
Однако-жъ мостъ-атъ нашъ каковъ,
Что лгунъ не сдѣлаетъ на немъ пяти шаговъ,
Какъ тотчасъ въ воду!
Хоть римскій твой и чуденъ огурецъ....»
— «Послушай-ка,» тутъ перервалъ мой Лжецъ:
«Чѣмъ на мостъ намъ идти, поищемъ лучше броду.»

Արդարև ըզմէզ 'ի զարմանս կըրթէ,
Զի խաբեբայն Ճանապարհ ո՛չ տայ,
Այլ 'ի գետն արկեալ ընկըղմէ ըզնա·
Գետու յայսմ գարնան խեղդեցաւ նա զերիս,
Զմինըրն դերձիկ զերկուս լըրագիրս,
Գիտեն զայս բոլոր ընակք քաղաքիս·
Վարունգ հաւասար ըստ մեծութեան տան,
Թէ ըստոյգ իցէ զարմանաց արժան։
—«Չէ պարտ սքանչանալ, լո՛ւր ինձ սիրելի,
Հարկ է քաջ զըննել, զոր ինչ ասացի·
Դու մի կարծեր թէ յամենայն տեղիս,
Տունքըն նըման են պալատաց երկրիս·
Ընդամնոր տունքըն այնչափ փոքրիկ են,
Զի հազիւ երկուք սողալով մըտեն,
Թող թէ կանգուն կալ կամ նըստիլ զօրեն...
—«Թող այդպէս լիցի, բայց և միշտ այնպէս
Ոչ մեղանչեմք թէ զվարունգն համարիմք,
Հըրեշից նըման, կամ ցուցանք դատիմք
Յոր երկուք ումանք սողան օձապէս,
Իսկ կամուրջքըս այս յոյժ է հրաշալի,
Զի ըզօրտախոսն, բընաւ ո՛չ տանի....
—«Լո՛ւր ինձ սիրելի, ասաց անդամնոր
Արտաքանըս իւր՝ ընկերին բան նոր,
Վճան թէ մեք այժըմ ընդ կամուրջն երթամք,
Ոարուոք լինի թէ, ընդ հունըն գընամք։

IIII.

Откупщикъ и Сапожникъ.

—

Богатый Откупщикъ въ хоромахъ пышныхъ жилъ,
Ѣлъ сладко, вкусно пилъ;
По всякій день давалъ пиры, банкеты,
Сокровищъ у него нѣтъ смѣты.
Въ дому сластей и винъ, чего ни пожелай,
Всего съ избыткомъ черезъ край.
И словомъ, кажется, въ его хоромахъ рай.
Однимъ лишь Откупщикъ страдаетъ,
Что онъ не досыпаетъ.
Ужъ Божьяго-ль боится онъ суда,
Иль, просто, труситъ разориться:
Да только все ему не крѣпко какъ-то спится.

Գ.

Մեծատունն և Կօշկակարը։

Մեծատուն մը փարթամ ճոխութեամբ,
Ուտէր խորտիկներ ըմպէր քաղցրութեամբ·
Բընակէր 'ի ճոխ հարուստ պալատան,
Տայր ճաշ և ընթրիս սիրելեաց համայն,
'Ի մի բան տեղ, նա երջանիկ էր,
Միայն թէ միով համապաղ տանջէր,
Զի ոչ յագենայր և ոչ շատ ուտէր,
Յաստուծոյ արդեօք վըճռոյն երկնչէր,
Թէ այլով խուէք ցաւօք մորմոքէր,
Միայն թէ ցայգ նընջել ոչ կարէր,
Նա եթէ երբեք ընդ արշալոյսն,
Պաղցըր քունն ըզնա 'ի նինջ խոնարհէր,

А сверхъ того, хоть иногда
Онъ вздремлетъ на зарѣ, такъ новая бѣда:
Богъ далъ ему пѣвца, сосѣда.
Съ нимъ изъ окна въ окно, жилъ въ хижинѣ бѣднякъ
Сапожникъ, но такой пѣвунъ и весельчакъ,
Что съ утренней зари и до обѣда,
Съ обѣда до ночи безъумолку поетъ.
И богачу заснуть никакъ онъ не даетъ.
Какъ быть, и какъ съ сосѣдомъ сладить,
Чтобъ отъ пѣнья его отвадить?
Велѣть молчать: такъ власти нѣтъ;
Просилъ: такъ просьба не беретъ.
Придумалъ наконецъ, и за сосѣдомъ шлетъ.
Пришелъ сосѣдъ.
«Пріятель дорогой, здорово!»
— «Čеломъ вамъ бьемъ за ласковое слово.»
— «Ну, что, братъ, каково дѣлишки, Климъ, идутъ?»
(Въ комъ нужда, ужъ того мы знаемъ, какъ зовутъ.)
— «Дѣлишки, баринъ? Да, нехудо!»
— «Такъ отъ того-то ты такъ веселъ, такъ поешь?
Ты, стало, счастливо живешь?»
— «На Бога грѣхъ роптать, и что жъ за чудо?
Роботою заваленъ я всегда;
Хозяйка у меня добра и молода:

Անդէն առ նըմի՛ն յամենայն աւուր,
Մ՛ի և նոյն դիպուած ըզնա չարչարէր,
Ունէր դըրացի աղքատ կօշկակար,
Որ յարշալուսայ մինչ ցկէս գիշեր,
Լայնաշուրըթն ուրախ ցուց և տաղ երգէր,
Եւ ձօն դըրացւոյն նընջել ոչ ներէր։
Զիմնայր իշխանն թէ զի՛նչ արասցէ,
Զի կօշկակարըն յերգոց լըռեսցէ,
Հրամայել լռել իշխել ոչ կարէր,
Իսկ խընդրել լռել, օգուտ ոչ բերէր.
Յետ բազմադիմի յուզմանց խորհըրդոց,
Իշխանըն եգիտ զայս միայն միջոց.
Կոչեաց զկօշկակարն սիրով հարցանէր։
—«Բարեկամ ընտիր, գործ քո յաջո՞ղ է,»
—«Գործքըն իմ, պարոն, փառք տամ Աստուծոյ,
Մինչ ցայսօր չեղէ կարօտ դըրամոյ.
—«Վասն այն ուրախ ես
Դու և միշտ երգես,
Զի վիճակաւ քով լի բաւական ես։»
—«Ո՛վ գանգատեցայց յԱստուած մեղանչեմ,
Գործով արուեստիս միշտ պատաղեալ եմ,
Եւ զի կին ունիմ մատաղ և բարի,
Եւ ընդ այնպիսւոյ կեալ է բերկրալի։
—«Արդեօք ունիս դու արծաթ և ոսկի։»
—«Ոչ, չունիմ բընաւ դըրամ աւելորդ,
Վասն այն ազատ եմ 'ի հոգոց ձախորդ,

А съ доброю женой, кто этого не знаетъ,
Живется какъ-то веселѣй.»
—«И деньги есть?»—Ну, нѣтъ, хоть лишнихъ не бываетъ:
За то нѣтъ лишнихъ и затѣй.»
—«Итакъ, мой другъ, ты быть богаче не желаешь?»
— «Я этого не говорю;
Хоть Бога и за то, что̀ есть, благодарю:
Но самъ ты, баринъ, знаешь,
Что человѣкъ, пока живетъ,
Все хочетъ болѣе: таковъ ужъ здѣшній свѣтъ.
Я чай, вѣдь и тебѣ твоихъ сокровищъ мало;
И мнѣ бы быть богатѣй не мѣшало.»
—«Ты дѣло говоришь, дружокъ:
Хоть при богатствѣ намъ есть также непріятства,
Хоть говорятъ, что бѣдность не порокъ;
Но все ужъ коль терпѣть, такъ лучше отъ богатства.
Возьми же: вотъ рублевиковъ мѣшокъ;
Ты мнѣ за правду полюбился.
Поди: дай Богъ, чтобъ ты съ моей руки разжился.
Смотри, лишь промотать сихъ денегъ не моги,
И къ нуждѣ ихъ ты береги!
Пять сотъ рублей тутъ вѣрнымъ счетомъ.
Прощай!» Сапожникъ мой,
Схватя мѣшокъ, скорѣй домой

—«Ապա ո՞չ ցանկաս դու հարըստագոյն։»
—«Ոչ կարեմ առնել բը՛նաւ խօսք այդգոյն,
Թէպէտ և վասն ա՛յնց, զոր այժմիկ ունիմ,
ԶԱստուծոյ ձրից միշտ գոհ գըտանիմ,
Սակայն դու պա՛րոն, զայն գիտես ինքնին,
Զի մարդիկ ցորչափ յաշխարհիս ապրին,
Գոգցես հանապազ ցանկան յաւելին·
Կարծեմ թէ և քեզ այդչափ գանձ քոյին
Ե՛ ուրեք երբեք, զի սակաւ թուին,
Ըստ այդըմ և ինձ ձոխագոյն լինել,
Ոչ երբեք թուին
Իւրք ինչ օտարին։
—«Զայդ արդար ասես, դու իմ սիրելի,
Քանզի թէպէտ և 'ի հարստութեան,
Կա՛ն չարիք որոց համբերել պիտի,
Եւ թէպէտ ասի, թէ աղքատութիւն
Չէ պակասութիւն 'ի մեղս գրելի,
Բայց և այնպէս թէ,
Համբերել հարկ է,
Ապա լաւ է թէ մարդ հարուստ լիցի,
Ահա՛ ա՛ռ քեզ զայս պարկ լի արծաթով,
Սակս արդար բանիցդ զքեզ սիրեցի,
Հինգ հարիւր դըրամք գոն 'ի քսակիդ,
Զգոյշ լե՛ր, զի մի
Ընդ վայր ծախեսցի·
Այլ յաւուր վշտի

Не бѣгомъ, лётомъ;
Примчалъ гостинецъ подъ полой;
И той же ночи въ подземелье
Зарылъ мѣшокъ—и съ нимъ свое веселье!
Не только пѣсенъ нѣтъ, куда дѣвался сонъ
(Узналъ безсонницу и онъ!);
Все подозрительно, и все его тревожитъ:
Чуть ночью кошка заскребетъ,
Ему ужъ кажется, что воръ къ нему идетъ:
Похолодѣетъ весь, и ухо онъ приложитъ.
Ну, словомъ, жизнь пошла, хоть кинуться въ рѣку.
Сапожникъ бился, бился,
И наконецъ за умъ хватился:
Бѣжитъ съ мѣшкомъ къ Откупщику,
И говоритъ: «Спасибо на пріятствѣ;
Вотъ твой мѣшокъ, возьми его назадъ:
Я до него не зналъ, какъ худо спятъ.
Живи ты при своемъ богатствѣ,
А мнѣ, за пѣсни и за сонъ,
Не надобенъ ни милліонъ.

Ամբողջ պահեցի.
Անդ կօշկակարն իմ ըզքսակն առեալ,
Վաղվաղէ 'ի տուն գոգ թեւաւորեալ.
Ապա անյապաղ 'ի նոյն գիշերի,
Թաղէ ըզգանձ իւր ընդ հողով յերկրի.
Թաղէ եւ զիւր քուն
Եւ զուրախութիւն.
Գիտաց խղճալին զինչ է անքնութիւն,
Ոչ միայն լըռեաց լեզուն յերգելոյ,
Այլ եւ կորեաւ քուն յաչաց ու 'ի գլխոյ,
Թէ կատու կամ մուկն գիշերայն շարժի,
Նա դող կարծելով յոգին խըռովի.
Ընդ հանդարտութեան դիտ ըզվիհ չարաց,
Եւ յերկար տանջեալ, եգիտ զելս իրաց,
Առեալ զքսակն առ փարթամն երթայ,
Վասն պարգեւաց շընորհըս կարդայ....
—«Ահա քո քսակ, առ ասէ ըզքոյն,
Եբարձ նա յինէն ըզհանգիստ եւ քուն,
Կեա՛ց դու գանձիւք քո, որպէս եւ կամիս,
Միայն բերկրութիւնն իմ դարձցի առ իս

IV.

Волкъ и Ягненокъ.

—

У сильнаго всегда безсильный виноватъ:
Тому въ Исторіи мы тьму примѣровъ видимъ,
Но мы Исторіи не пишемъ;
А вотъ о томъ какъ въ Басняхъ говорятъ.

—

Ягненокъ въ жаркій день зашелъ къ ручью напиться
И надобно-жъ бѣдѣ случиться,

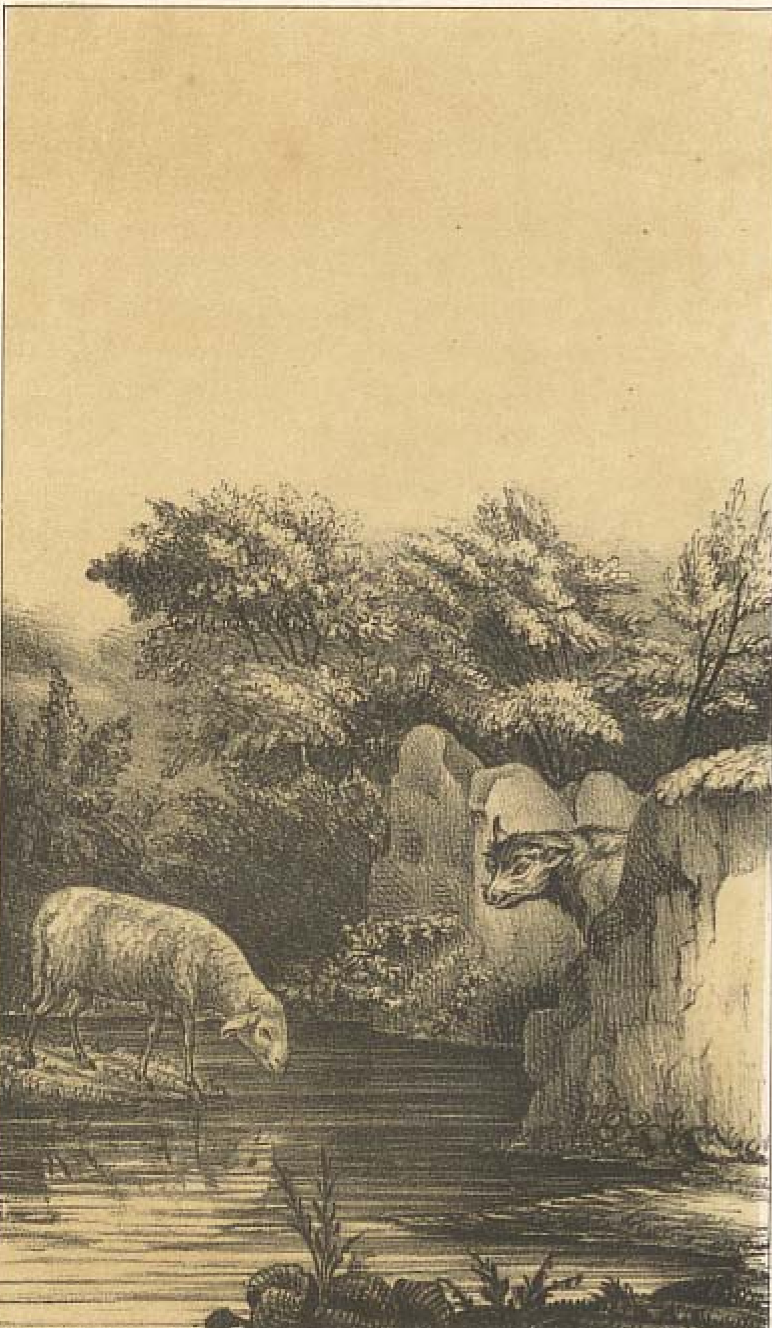

Волкъ и Ягнёнокъ.

Գայլ և Գառն.

Գ.

Գայլ և Գառն։

—

Տկարն առաջի անգութ հզօրի,
Մեղաւոր գոգցէս հանապազ դատի,
Օրինակ այսոր պէսպէս և անթիւ,
'Ի պատմութիւնըս կան մեր առաջի։
Բայց մեք ոչ կամիմք աստ պատմիչ լինել,
Այլ զառակախօսս յանդիման առնել։

—

Յաւուր տօթագին գառըն ծարաւի,
Ըմպել զջուր քաղցր 'ի գետ եկն մատչի,
Նա զի կարծէս թէ փորձութիւն մեզ միշտ

Что около тѣхъ мѣстъ голодный рыскалъ Волкъ.
Ягненка видитъ онъ, на добычу стремится;
Но, дѣлу дать хотя законный видъ и толкъ,
Кричитъ: «какъ смѣешь ты, наглецъ, нечистымъ рыломъ
Здѣсь чистое мутить питьё
Мое
Съ пескомъ и съ иломъ?
За дерзость такову
Я голову съ тебя сорву.»
— «Когда свѣтлѣйшій Волкъ позволитъ,
Осмѣлюсь я донесть: что ниже по ручью
Отъ свѣтлости его шаговъ я на сто пью;
И гнѣваться напрасно онъ изволитъ:
Питья мутить ему никакъ я не могу.»
— «По этому я лгу!
Негодный! слыхана ль такая дерзость въ свѣтѣ!
Да помнится, что ты еще въ запрошломъ лѣтѣ
Мнѣ здѣсь же какъ-то нагрубилъ:
Я этого, пріятель, не забылъ!»
— «Помилуй, мнѣ еще и отъ роду нѣтъ году,»
Ягненокъ говоритъ. — «Такъ это былъ твой братъ.»
— «Нѣтъ братьевъ у меня.» — «Такъ это кумъ иль сватъ,»
И словомъ, кто нибудь изъ вашего же роду.
Вы сами, ваши псы и ваши пастухи,

Հարկաւ խոչ դիպի
Անփոփոխելի,
Սեգ գայլըն քաղցեալ անտի ոչ հեռի,
Թափ առեալ շըրջէր 'ի գիւտ աւարի,
Որ ըղձաւոն տեսեալ
Հուպ առ նա դիմեալ,
Դ՝ լընուլ զիւր քաղցն ուրախ պատրաստ,
Բայց քանզի տացէ անգութ իւր գործոյն,
Կերպարան և տիպ օրինաւորի,
Գոռայ թէ զիա՞րդ լիրբ յանդըգնեցար,
Քո պիղծ բերանովդ առ զիմ ըմպելի
Աւազով տըղմով պըղտորել կարի,
Զայդ քո լըրբութիւն պատժեցից փութով,
Հատեալ ըզգըլուխ քո զարշ աղտեղի։
Իսկ գառնըն լըցեալ արհաւրօք մեծհուան,
Օրինակ զայս զոգ տայ պատասխանի·
—«Թէ հըրամայէ պայծառութիւն քո,
Համարձակիմ ես ասել քեզ յայտնի·
Եթէ յերկիւղէ պայծառ տէրութեանդ,
Քայլաչափ հարիւր կամ թէ աւելի,
Ըմպեմ ջուր աստի,
Յականեդ հեռի,
Եւ անմարթ է ինձ պըղտորել ըզջուրդ,
Որով և ցասուցեալդ է յոյժ անտեղի։
Իսկ գայլըն, ապա սըտախօս եմ ես,
Ո՛ լսաւ երբէք

Вы всѣ мнѣ зла хотите
И если можете, то мнѣ всегда вредите:
Но я съ тобой за ихъ развѣдаюсь грѣхи.»
— «Ахъ, я чѣмъ виноватъ?—«Молчи! усталъ я слушать.
Досугъ мнѣ разбирать твои вины, щенокъ!
Ты виноватъ ужъ тѣмъ, что хочется мнѣ кушать.»
Сказалъ, и въ темный лѣсъ ягненка поволокъ.

Յաշխարհի ուրեք,
Դոյնօրինակ բան յանդուգըն լեզուի,
Թո՛ղ զի կիշեմ թէ ներհակեցար դու,
Յայսըմ տեղւոջ ինձ և յանցեալ ամի։»
—«Ներեա՛ ինձ տէ՛ր իմ, ասէր գառանըն հեզ,
Դեռ չունիմ հասակ ես միոյ ամի։
—«Ապա եղբայրդ էր այն քեզ յոյժ նըման։»
—Չիք իմ եղբայր ոք, ո՛չ եղբօրորդի,
—«Ապա կնքահայրդ և կամ բարեկամդ,
Կամ այլ ոք 'ի ձեր տոհմէդ ատելի,
՛Նա զի եթէ դուք և եթէ շունք ձեր,
Նա եթէ հովիւք էք ինձ թըշնամի,
Նա յորժամ զօրէք
Արդեամբք վըճնաւէք,
Վասն այն վնասուն այնց 'ի քո գլուխ դարձցի։»
— «Աւաղ ինձ, Տէ՛ր ես ին եմ մեղաւոր։ —
—«Լո՛ւռ լեր, ձանձրացան ականջք իմ լըսել,
Չունիմ ժամ շը՛ռնիկ ըզմեղըդ քը՛ննել,
Դու մեղաւոր ես նաև այսու իսկ,
Զի ախորժակ իմ խը՛նդրէ կեր յուտել։»
Ասաց անգութ գայլն և ձըգեալ տարաւ,
Զանմեղ գառն յանտառ և նըստաւ ճաշել։

V.

Лисица и Сурок.

—

—«Куда такъ, кумушка, бѣжишь ты безъ оглядки!»
Лисицу спрашивалъ Сурокъ.
— «Охъ мой голубчикъ, куманёкъ!
Терплю напраслину и выслана за взятки.
Ты знаешь, я была въ курятникѣ судьёй,
Утратила въ дѣлахъ здоровье и покой,
Въ трудахъ куска не доѣдала,
Ночей не досыпала:
И я жъ за то подъ гнѣвъ подпала;
А все по клеветамъ. Ну, самъ подумай ты:
Кто жъ будетъ въ мірѣ правъ, коль слушать клеветы?

Ե.

Աղուէս և Մուկն վայրենի.

—

—«Ու՞ր ուր արդեօք դու սիրական քենի,
Այդպէս վազ առեալ փաղփաղես հետի.
Հարցանէր ցաղուեան մուկըն անտառի,
—«Ահ երնէկ է զիս, ասէր Աղուէսըն,
Ես գիտես զիմ՝ վիշտ հանճարեղ քեռի,
Կրեմ զանիրաւ սուտ զըրպարտութիւն,
Զի որպէս կանխաւ քեզ իսկ է յայտնի,
Ի հաւանոցի
Դատաւոր կացի,
Ի յայդըմ դաժան
Ծանըր պաշտաման,
Եւ զառողջութիւն
Կորուսի և քուն,

Мнѣ взятки брать? да развѣ я взбѣшуся!
Ну, видывалъ ли ты, я на тебя пошлюся,
Чтобъ этому была причастна я грѣху?
Подумай, вспомни хорошенько.»
— «Нѣтъ, кумушка; а видывалъ частенько,
Что рыльцо у тебя въ пуху.»

—

Иной при мѣстѣ такъ вздыхаетъ,
Какъ будто рубль послѣдній доживаетъ:
И подлинно, весь городъ знаетъ,
Что у него ни за собой,
Ни за женой —
А смотришь, помаленьку,
То домикъ выстроитъ, то купитъ деревеньку.
Теперь, какъ у него приходъ съ расходомъ свесть,
Хоть по суду и не докажешь;
Но какъ не согрѣшишь, не скажешь:
Что у него пушокъ на рыльцѣ есть.

Եւ մինչև ցյագ հաց իսկ ոչ կերի,
Բայց և այնպէս տե՛ս, զի ընդ պարգևաց,
Անկայ ընդ ցասմամբ խիստ դատաւորի,
Սուտ զրպարտութեամբ կաշառակերի·
Սակայն դու դատեա՛ ով ոք յաշխարհի,
Արդարանալ ընդ զօրէ կամ մարթի,
Ուր կաշառաբեկըն վըկայ լինի։
Ի՞նչ արդեօք առնուլ յումեքէ կաշառ,
Մի՞թէ ես ըղձութ կամ խնդր կորուսի,
Կամ տեսե՞ր արդեօք դու իմ սիրելի,
Զիս այդըմ մեղաց հաղորդ կամ գործի·
Անդ մուկըն ասէր, ոչ զայդ, իմ քենի,
Այլ զշրթունսդ փետրալից տեսի։

—

Գող այնպիսի անձն, որ 'ի պաշտօնի,
Աղքատ այնպիսի,
Առ քեզ ցուցանի,
Մինչև կարծել քեզ, թէ նա դոյք չունի,
Եւ ծանօթից իսկ նա աղքատ կարծի·
Բայց յայնըմ հետէ սակաւ առ սակաւ,
Եւ տուն շինէ իւր և անդ դընէ լաւ,
Եւ զայս տեսեալ քո միթէ մեղանչե՞ս,
Երբ 'ի միտըս քո և դու զայն ասես,
Թէ զշրթունսդ փետրամած տեսի։

VI.

Лебедь, Щука и Ракъ.

—

Когда въ товарищахъ согласья нѣтъ:
На ладъ ихъ дѣло не пойдетъ,
И выйдетъ изъ него, не дѣло, только мука.

—

Однажды Лебедь, Ракъ да Щука
Везти съ поклажей возъ взялись,
И вмѣстѣ трое всѣ въ него впряглись;
Изъ кожи лѣзутъ вонъ, а возу все нѣтъ ходу!
Поклажа бы для нихъ казалась и легка:

Զ.

Կարապ, Ձուկն և Խեցգետին։

—

Թէ ընկերք յինքեանս ոչ համաձայնին,
Գործք նոցա երբեք ինչ ոչ յաջողին.
Այլ փոխան շահու ՚ի նանիր տանջին։

—

Երբեմն Կարապ, Ձուկն և Խեցգետին
Ըզսայլ բեռնաւոր ձգել յանձն առին.
Լըծեցան ՚ի սայլն համայն երեքին։
Թէպէտ և նոքա ընթանան արի,
Բայց սայլն ՚ի տեղւոյն բընաւ ոչ շարժի։
Նոցա բեռն ոչ էր ծանըր յոյժ կարի,

Да Лебедь рвется въ облака,
Ракъ пятится назадъ, а Щука тянетъ въ воду.
Кто виноватъ изъ нихъ, кто правъ, — судить не намъ;
Да только возъ и нынѣ тамъ.

Բայց Պօրըն զայն համբառնալ կամի,
Խեցգետինն յետըս յետըս ընկըրկի·
Իսկ Ձուկըն 'ի գետ 'ի խոր սուզի։
Ով էր 'ի նոցունց արդար, մեղաւոր·
Ոչ կամիմք լինել մինձիդ դատաւոր·
Միայն սայլըն կայ անդ մինչև ցայսօր։

VIII.

Музыканты.

Сосѣдъ сосѣда звалъ откушать;
Но умыселъ другой тутъ былъ:
Хозяинъ музыку любилъ,
И заманилъ къ себѣ сосѣда пѣвчихъ слушать.
Запѣли молодцы: кто въ лѣсъ, кто по дрова
И у кого что силы стало.
Въ ушахъ у гостя затрещало
И закружилась голова.
—«Помилуй ты меня,» сказалъ онъ съ удивленьемъ:
«Чѣмъ любоваться тутъ? Твой хоръ
Горланитъ вздоръ.»

Ի.

Նըաձէշաա։

—

Տանուտէրն առաւօտ զիւր ընդդրացին
Հրաւիրեաց առ ինքն ճաշել միասին.
Բայց նորա դիտումն այն էր, զի ինքըն
Սիրելով կարի ընծուադածուն՝
Կամէր, զի և հիւրն լսեալ զերգեցողն՝
Տացէ զիւր կարծիս համաձայն նմին։
Ընդ ապա Գուսանք սկիզբն արարին
Երգել ընդառաջ՝ որչափ գիտէին.
Բայց առձ, զի յայնս ոչ գոյր բընաւին
Եւաւ քաղցըր կամ՝ ներդաշնակուն։
Ման որոյ ականջք հիւրոյն խըլացան,
Գըլուխ և ուղեղ նորա թմրեցան.

— «То правда,» отвѣчалъ хозяинъ съ умиленьемъ;
«Они не множечко дерутъ;
За то ужъ въ ротъ хмѣльнаго не берутъ,
И всѣ съ прекраснымъ поведеньемъ.»

—

А я скажу: по мнѣ ужъ лучше пей,
Да дѣло разумѣй.

—«Ա՜սերեմ ինձ, տատաց, սրտիւ ձանձրալի
Ցրտամուտերըն, որ կայր յակըմբի.
Չէք ինչ 'ի դուրս բան մի սիրելի,
Զ՚ի գոգ զընչան իբրու էշ վայրի։
—«Ըստոյգ է, տատաց, կոչումն հեզաբար,
Թէ նոքա երգեն իբրու իշաբար.
Բայց արբեցուցիչ ըմպելի չըմպեն,
Եւ վարուք իւրեանց գեղեցիկ փայլեն։
Այլ ես տատացից, հիւրըն անդ կըրկնեաց,
Թէ լաւագոյն է գելձ ըստ իմ կարծեաց
Գինի կամ օղի սակաւ ինչ ըմպել.
Քան ըզպաշտօն իւր վըսեմ կատարել։

VIII.

Скупой и Курица.

—

Скупой теряетъ все, желая все достать.
Чтобъ долго мнѣ примѣровъ не искать,
Хоть есть и много ихъ, я въ томъ увѣренъ;
Да рыться лѣнь: такъ я намѣренъ
Вамъ басню старую сказать.

—

Вотъ, что въ ребячествѣ читалъ я про Скупаго.
Былъ человѣкъ, который никакого
Не зналъ ни промысла, ни ремесла,
Но сундуки его полнѣли очевидно.

Ը.

Ըգոհ և Ճուու.

—

Որ ինչ ազատէ ունել զամենայն,
Նա կորուսանէ զինչըս իւր համայն։
Օրինակք սորին Թեպետ են յոլով․
Բայց ես անձից սոտ զաւակ մի միայն։

—

Մինչ մանուկն էի տեա զինչ ընԹերցայ,
Մասըն ազահաց և կամ զինչ լուայ.
Նաղահ ոմըն էր, որ ոչինչ գիտէր․
Ոչ շահավաճառ ոչ արուեստ ունէր,
Բայց արկըղ նորա համապաղ լի էր,

Онъ Курицу имѣлъ (какъ это не завидно!)
Котора яицы несла,
Но не простыя,
А золотыя.
Иной бы и тому былъ радъ,
Что понемногу онъ становится богатъ;
Но этого Скупому мало:
Ему на мысли вспало,
Что, взрѣзавъ Курицу, онъ въ ней достанетъ кладъ.
Итакъ, забывъ ея къ себѣ благодѣянье,
Неблагодарности не побоясь грѣха,
Ее зарѣзалъ онъ. И что же? Въ воздаянье
Онъ вынулъ изъ нея простые потроха.

Ոսկւով արծաթով նա դեղապըձներ։
Հաւ մի էր նորա՝ որ ածէր ըզձու,
Ոչ ըզհասարակ, այլ զուտ ոսկեղէն,
(Զխօրդ չիցէ այդ մեզ նիւթ նախանձու,)
Այլ մարդիկ դովլին ուրախ լինէին,
Զի հետ ըզհետէ հարըստանային։
Բայց Ագահին մեր այդ սակաւ թուէր.
Վասն որոյ յուզեալ յիւր միտըս կարծէր,
Զի եթէ զենոյր զայն ոսկեբեր Հաւ,
՚Ի փորի նորուն գանձ մեծ գըտանէր։
Ապա մնացեալ զերախտիս նորուն,
Զարատանք խըղձիւ զնա սպանանէր։
Եւ զի՞նչ ապա անդ փոխանակ գանձու.
՚Ի ներսն ըզլօրկ զաղիս տեսանէր։

IX.

Мартышка и очки.

—

Мартышка къ старости слаба глазами стала;
А у людей она слыхала,
Что это зло еще не такъ большой руки:
Лишь стоитъ завести Очки.
Очковъ съ полдюжины себѣ она достала;
Вертитъ Очками такъ и сякъ:
То къ тѣмю ихъ прижметъ, то ихъ на хвостъ нанижетъ,
То ихъ понюхаетъ, то ихъ полижетъ;
Очки не дѣйствуютъ никакъ.
«Тьфу пропасть!» говоритъ она: «и тотъ дуракъ,
Кто слушаетъ людскихъ всѣхъ вракъ:

ԺԱ.

Կապիկ և Ակնոց։

—

'Ի զառամ՝ Կապիկն տեսութեան աչաց
Որ քան զոր պայծառ լոյսըն պակասեաց։
Լուեալ էր կանխաւ նա 'ի մարդկանէ,
Եթէ ախտըն այն անբուժելի չէ,
Այլ դեղ և դարման նորա այս ինչ է,
Զի յաչաց վերայ նա Ակնոց դիցէ.
Ապա քան եղեալ ոչ գիտեմ ուստի,
Եգիտ պատուական Ակնոց արծաթի.
Բայց ոչ գիտելով, թ՚ուր դնել պիտի,
Յայսկոյս և յայնկոյս շըրջելով խնդրի.
Մերթ 'ի գըլուխըն և մերթ յականջըս,
Եւ մերթ 'ի ձեռս իւր բերէ և տանի,

Все про Очки лишь мнѣ налгали;
А проку на волосъ нѣтъ въ нихъ.»
Мартышка тутъ съ досады и съ печали
О камень такъ хватила ихъ,
Что только брызги засверкали.

—

Къ несчастью, тожъ бываетъ у людей:
Какъ ни полезна вещь,—цѣны не зная ей,
Невѣжа про нее свой толкъ все къ худу клонитъ;
А ежели невѣжа познатнѣй,
Такъ онъ ее еще и гонитъ.

Մ՛երթ հոտոտէ զայն, երբեմըն լիզէ·
Իսկ Ա՛կնոցն իսպառ ինչ ոչ ներգործէ։
Յիմար է, ասէ, ցասուցեալ սրտիւ,
Որ կամի խաբել մարդկային բանիւ·
Գովեցին ինձ յոյժ զԱ՛կնոցըն մարդիկ,
Սակայն յայնմանէ ինձ շահ օգուտ չիք։
Ա՛ռեալ զակնոցըն առ զայրոյթ սըրտին,
Ա՛յնպէս բուռըն զայն եհար ըզքարի,
Զի մասունք նորին ցրուեցան բռնի։

—

Յաշխարհի յաճախ ո՛չ այդպէս լինի,
Զի թէ և իրն է օգտակար բարի,
Տգէտըն զայն միշտ անպիտան դատի։

X.

Муха.

—

Быкъ съ плугомъ на покой тащился потрудахъ;
А муха у него сидѣла на рогахъ,
И муху же они дорогой повстрѣчали.
« Откуда ты сестра? отъ этой былъ вопросъ;
А та поднявши носъ,
Въ отвѣтъ ей говоритъ: откуда? мы пахали!
Отъ басни завсегда
Нечаянно дойдешь до были.
Случалось ли подъ часъ вамъ слышать господа:
« Мы сбили! мы рѣшили!

ԺԱ.

ՃԱՆՃ.

—

Եզըն լըծաբարձ զկնի հերկի,
Դառնայր գայր ՚ի տուն հանգչիլ յախոռ.
Եւ ճանճ մի նըստեալ ՚ի յեղջեր եզին,
Գայր ընդ նոյն ուղին իբր ընկեր նորին.
Իսկ միւս այլ ճանճ ՚ի ճանապարհին
Տեսեալ զճանճըն ՚ի յեղջեր եզին.
— Ա՛շ՝ ուստի՞ գաս դու, ասէր, սա նմին.
Իսկ հեծեալըն զայս տայր պատասխանի. »
— « Թէ զօրն ողջոյն մեք հերկեցաք յանդին: »

—

՚Ի յառակաւոր բանից հաւաստի
Ճըշմարտութիւն ինչ գոգցես միշտ քաղի,
Քանիցըս դիպաւ յընթացըս կենաց,
Զի բազումք պարծին (եւ մեք իսկ լուաք),
« Թէ մեք յաղթեցաք, կամ մեք վըճռեցաք: »

XI.

Заяцъ на ловлѣ.

—

Большой собравшись гурьбой,
Медвѣдя звѣри изловили;
На чистомъ полѣ задавили —
И дѣлятъ межъ собой,
Кто что себѣ достанетъ.
А Заяцъ за ушко медвѣжье тутъ же тянетъ.
«Ба, ты, косой,»
Кричатъ ему: «пожаловалъ отколѣ?
Тебя никто на ловлѣ не видалъ.»
— «Вотъ, братцы!» Заяцъ отвѣчалъ:
«Да изъ лѣсу-то кто жъ, — все я его пугалъ,

ԺԲ.

Նապաստակ յորսն:

—

Գազանք որսացեալ զԱրջըն 'ի դաշտի,
Սպանեին ըզնա՝ և 'ի դալարի·
Նըստան զմասունս նորին բաժանել,
Թէ ո՛ ոք և զինչ ունի գըլխաւել:
Իսկ Նապաստակըն հուպ անդր մերձեալ,
Զականջէ արջոյն խած 'ի խած կալաւ:
Ո՞յ դու ծամածուռ, ասեն ցնա գազանք,
Ուստի՞ կամ վասն էր այժըմ աստ եկիր,
Զի 'ի ժամ որսոյ դու ընդ մեզ չէիր:
— Ընդ Նապաստակն· ո՞չ ես միայն ես
Զարջըն յանտառէ
Սաստիկ շըլտուցի,

И къ вамъ поставилъ прямо въ поле
Сердечнаго дружка?»
Такое хвастовство хоть слишкомъ было явно;
Но показалось такъ забавно,
Что Зайцу данъ клочокъ медвѣжьяго ушка.

—

Надъ хвастунами хоть смѣются:
А часто въ дѣлежѣ имъ доли достаются.

Նու յայս դաշտ անտի՛
Ո՞ւ ձեզ վարեցի,
Որով մարթացայք մորթել զայն բըռնի։
— Իսկ այս պարծանաց բան՝ Նապաստակին,
Թէպէտ և սուտ բա՛յց յոյժ զուարթագին·
Ո՛րպէս հաճ՛ եղև գազանաց սըրտին,
Զի մտոյ արքոյն նմա մարըն հանեն։

—

Զսուտ պարծուկըս թէպէտ և ծաղրեմք,
Բայց մերթ քաժկն ի՛նչ և նըմա հանեմք։

XII.

Вельможа и Философъ.

—

Вельможа, въ праздный часъ толкуя съ Мудрецомъ
О томъ, о сёмъ,
— «Скажи мнѣ,» говоритъ: «ты свѣтъ довольно знаешь,
И будто въ книгѣ, ты въ сердцахъ людей читаешь:
Какъ это, что мы ни начнемъ,
Суды ли, общества ль учены заведемъ,
Едва успѣемъ оглянуться,
Какъ первые невѣжи тутъ вотрутся?
Ужли отъ нихъ совсѣмъ лекарства нѣтъ?»
—«Не думаю,» сказалъ Мудрецъ въ отвѣтъ:

ԺԲ.

Մեծատուն և փիլիսոփայ։

—

Ո՛րս մեծատունն ընդ փիլիսոփայի
Ի պարապ ժամու խօսէր մեկուսի,
Զայլ և այլ իրաց ըղձա հարցանէր,
Ուսմամբ ըզմիտըս իւր լուսաւորէր։
Իսկ յաւուր միում մինչդեռ ճաշէին
« Ցփիլիսոփայն պատմեա ինձ ասէր,
Ի գրոց գիտնոց դու զաշխարհ գիտես,
Եւ ըզսիրտ մարդկան ըստ այնց ճանաչես։
Ուստի՞ յառաջ գայ այն ձախորդ դիպուած,
Զի յորժամ այն ինչ զբարի կարդաց
Հոգամք, կամ ուղղել զատեան դատողաց,
Կամ զգիտնոց կաճառս նորոգ սահմանել,

„И съ обществами тажъ судьба (сказать межъ нами),
Что съ деревянными домами."
—„Какъ?"—„Также: я вотъ свой достроилъ сими днями;
Хозяева въ него еще не вобрались,
А ужъ сверчки давно въ немъ завелись."

Ընդէն առ նըմին զայն է տեսանել,
Զի տըգէտք յիմարք անդ նախ գումարին․
Մինչ ո՞չ գուցէ դեղ ինչ կամ դարման,
Զի զերծ լիցուք մեք յարանցըդ դաժանս։
— «Ընդ փիլիսոփայն, չէք հընար, ասաց,
Զի նոյն վիճակ է յիրս հասարակաց,
Որ ինչ պատահէ ընդ փայտաշէն տանց։
Ես ահա զիմ տուն նորոգ կանգնեցի,
Եւ դեռ զամուսին իմ անդ ո՛չ մուծի․
Բայց ըզսարդ և ճանճ անդ վաղուց տեսի։»

XIII.

Слонъ на Воеводствѣ.

—

Кто знатенъ и силенъ,
Да не уменъ,
Такъ худо, ежели и съ добрымъ сердцемъ онъ.

—

На воеводство былъ въ лѣсу посаженъ Слонъ.
Хоть, кажется, слоновъ и умная порода,
Однако жъ въ семьѣ не безъ урода:
Нашъ Воевода
Въ родню былъ толстъ,
Да не въ родню былъ простъ;

ԺԳ.

Փիղ դատաւոր։

—

Եթէ ով էլնէ՛ ազատ և հզօր,
Բայց ոչ խմաստուն գիտուն քաջազօր.
Թէ և սիրտն էլնէ արդար և բարի,
Բայց 'ի գործըս իւր նա միշտ սըխալի։

—

Յանտառի ուրեք փիղըն կացուցաւ
Դատաւոր վըճռից յորոշել զիրաւ,
Եւ թէպէտ փիղք են զգօն կենդանի.
Բայց չէք գերդաստան, երբ յառաջ տանի
Ընթերի առանց պակասաւորի,
Եւ դատաւոր մեր այնչափ էր բարի,

А съ умыслу онъ мухи не обидитъ.
Вотъ добрый Воевода видитъ:
Вступило отъ овецъ прошеніе въ Приказъ:
«Что волки-де совсѣмъ сдираютъ кожу съ насъ.»
—«О, плуты!» Слонъ кричитъ: «какое преступленье!
Кто грабить далъ вамъ позволенье?»
А волки говорятъ: «Помилуй, нашъ отецъ!
Не ты ль намъ къ зимѣ на тулупы
Позволилъ легонькій оброкъ собрать съ овецъ?
А что онѣ кричатъ, такъ овцы глупы:
Всего-то придетъ съ нихъ съ сестры по шкуркѣ снять;
Да и того имъ жаль отдать.»
— «Ну то-то жъ,» говоритъ имъ Слонъ: «смотрите!
Неправды я не потерплю ни въ комъ:
По шкуркѣ, такъ и быть, возьмите;
А больше ихъ не троньте волоскомъ.»

Զի չարանէր վընաս և ոչ իսկ ճանճի։
Իսկ յաւուր միում մինչ կայր յատեմնի,
Ոչխարքըն խընդրով մատեան յայն տեղի,
Աղաղակ բարձին
Գանգատ մատուցին,
Թէ գայլք կեղեքեն ըզնոցա կաշին·
Նախատէ փիղըն զըրընութիւն նոցին։
— Անօրէնք, ասէ, զիա՞րդ իշխեցիք
Կեղեքել ըզմորթս ՚ի գառանց քաղցրիկ։
Իսկ գայլքըն ասեն, հա՛յր մեր բարերար,
Ոչ դու ետուր մեզ հըրամանն արդար·
՚Ի սակս ձմերան վասն մուշտակի
Թեթեւ հարկ առնուլ յոչխարաց կաշի·
Իսկ թէ ոչխարքըն ընդ այդ բողոքեն,
Զյիմարութիւն իւրեանց ցուցանեն։
— Յայնժամ փիղն ասէր, արդ՝ ըզգոյշ լերուք,
Անիրաւութեանց սիրտ իմ ոչ ներեն,
Ըզմի մի մորթի յոչխարաց առէք,
Մազ մի աւելի յայնց մի՛ պահանջէք։

XIV.

Гуси.

—

Предлинной хворостиной
Мужикъ Гусей гналъ въ городъ продавать;
И, правду истинну сказать,
Не очень вѣжливо честилъ свой гуртъ гусиной:
На барыши спѣшилъ къ базарному онъ дню
(А гдѣ до прибыли коснется,
Не только тамъ гусямъ, и людямъ достается).
Я мужика и не виню;
Но Гуси иначе объ этомъ толковали,
И, встрѣтяся съ прохожимъ на пути,
Вотъ какъ на мужика пѣняли:
«Гдѣ можно насъ, Гусей, несчастнѣе найти?

ԺԴ.

Սագ։

—

Երկար ինչ Թիփոլ՝ զոր 'ի ձեռն ունէր,
Կոպիտ գիւղացին ըզՍագըս ածէր,
Նա 'ի վաճառել 'ի շէնն շտապէր,
Եւ թէ հարկ լիցէ զըստոյգն ասել,
Ոչ որպէս արժանն ըզՍագըս պատուէր,
Զի 'ի գիւտ շահու 'ի տնավաճառն
Որչափ մարթ լիցէ հասանել դիտէր·
(Զակ ուր օգուտ ինչ, կամ շահ նըկատի
Ընդ ոչ լոկ Սագաց, այլ և մարդկան իսկ
ՙՆեղութիւն կամ վիշտ ստէպ պատահի)·
Ես ոչ մեղադրեմ զռամիկ գիւղացին
Բայց Սագք 'ի միտըս այլազգ դատեցին·
Եւ դիպեալ յընթացս գէտ ուղևորի
Զայս ըզգիւղացւոյն զանգատ մատուցին·
— «Չարաբաղդ եմք մեք, զի այս գիւղացի

Мужикъ такъ нами помыкаетъ,
И насъ, какъ будто бы простыхъ Гусей, гоняетъ;
А этого не смыслитъ неучъ сей,
Что онъ обязанъ намъ почтеньемъ,
Что мы свой знатный родъ ведемъ отъ тѣхъ Гусей,
Которымъ нѣкогда былъ долженъ Римъ спасеньемъ:
Тамъ даже праздники имъ въ честь учреждены.»
— «А вы хотите быть за что отличены?
Спросилъ прохожій ихъ.—«Да наши предки...»—«Знаю,
И все читалъ; но вѣдать я желаю,
Вы сколько пользы принесли?»
— «Да наши предки Римъ спасли!»
— «Все такъ, да вы что сдѣлали такое?»
—«Мы? Ничего!»—«Такъ что жъ и добраго въ васъ есть?
Оставьте предковъ вы въ покоѣ:
Имъ по-дѣломъ была и честь;
А вы, друзья, лишь годны на жаркое.»

—

Басню эту можно бы и болѣе пояснить —
Да чтобъ гусей не раздразнить.

Զմեզ իբր զայլ Ազգս անարգ համարի·
Եւ զայն ոչ գիտէ այրըդ անուանն,
Թէ նա զմեզ հարկաւ յոյժ պատուել պարտի·
Զի ցեղ մեր բղխի յայնց ազնիւ Ազգաց,
Որոց շընորհիւ կանխաւ մերձն Հռովմ
Նշանաւոր եղև և գտաւ յարգի·
Մինչ զի անդամոր 'ի պատիւ նոցա
Հանդէս ցընծութեան ուրոյն տօն կարգի·
— « Իսկ ուղեգընացն եհարց ցընոսա·
Դուք վասն էր կամիք լինել պատուելի։ »
— « Վասն այն զի ցեղի մեր ազնիւ նախնիք… »
— « Գիտեմ զայդ, սակայն ասացէք յայտնի,
Դուք զինչ բերիք մեզ օգուտ իւրովի։ »
— « Ըզ Հռովմ նախնիք մեր ազատեցին։ »
— « Սոյգ է այդ՝ բայց դուք զինչ գործեցիք
— « Մեք· դեռ ոչ մի ինչ — « Ուղևորն ասէ·
Ապա զինչ բարի
'Ի ձեզ գտանի,
Թողէք ըզնախնիս հանգչիլ 'ի հողի,
Նոցա ըստ արդեանց տուաւ վարձ բարի·
Իսկ դուք ոչ յայլ ինչ լինիք պիտանի,
Բայց թէ խորովիլ 'ի Ճաշակ յարգի։

—

Ըզգոյն զայս առակ մերթ էր ընդլայնել,
Բայց ոչ կամեցայ ըզՍագըս ձաղկել։

XV.

Оракулъ.

—

Въ какомъ-то капищѣ былъ деревянный богъ,
И сталъ онъ говорить пророчески отвѣты,
И мудрые давать совѣты.
За то, отъ головы до ногъ
Обвѣшенъ и сребромъ и златомъ,
Стоялъ въ нарядѣ пребогатомъ,
Заваленъ жертвами, мольбами заглушенъ,
И ѳиміамомъ задушенъ.
Въ Оракула всѣ вѣрятъ слѣпо;
Какъ вдругъ,—о чудо, о позоръ!—
Заговорилъ Оракулъ вздоръ:

ԺԽ.

Պատգամախօս։

—

Մարձան էր կրակոյց լիճը մեհենի,
Որ հարցմանողաց տայր պատասխանի.
Մնարխաւ զօրէն քաջ մարգարէի
Տայր անմնեցուն խորհուրդ պիտանի.
Սան այն ճոխացաւ ոսկւով արծաթով,
Փայլեաց գոհարաւ անգին մարգարտով.
Խունկերս և զոհերս նորանս բերէին,
Պատգամաց նորա միշտ հաւատային.
Բայց ահա անկարծ կուռքըն փոխեցաւ,
Շաղփաղփել սկսաւ խաբել ընկաւ։
Որ դը յայնմանէ պատգամ հարցանէր,
Նա ստախօսաբար կեղծեր բարբանջեր.

Сталъ отвѣчать нескладно и нелѣпо;
И кто къ нему зачѣмъ ни подойдетъ,
Оракулъ нашъ что молвитъ, то совретъ;
Ну такъ, что всякой дивовался,
Куда пророческій въ немъ даръ дѣвался!
А дѣло въ томъ,
Что идолъ былъ пустой, и саживались въ нёмъ
Жрецы вѣщать мірянамъ.
Итакъ,
Пока былъ умный жрецъ, кумиръ не путалъ вракъ;
А какъ засѣлъ въ него дуракъ,
То идолъ сталъ болванъ болваномъ.

—

Я слышалъ—правда-ль?—будто встарь
Судей такихъ видали,
Которые весьма умны бывали,
Пока у нихъ былъ умный секретарь.

Ընդ այս փոփոխման մարդիկ զարմացան,
Թէ այն ձիրք բազմին ո՞ւր արդեօք թաքեան։
Իսկ զաղտնիք իրիդ այսպիսի ինչ էր.
Զի արձանըն այն ներքուստ դատարկ էր,
Յորում ղօղեալ քուրմք բանից հարցողաց,
Պատգամքս տային ըստ իւրեանց խելաց,
Եթէ քուրմըն էր քաջուսուման գիտուն,
Եւ պատգամ՚նորա լինէր իմաստուն.
Իսկ եթէ լինար ամբըն անդ նըստէր,
Ըստ տգիտութեան իւր պատասխանէր։

—

Սա՞յդ է արդեօք, զոր ինձ տայցեն,
Թէ և դատաւորք այդպիսիք կայցեն,
Որք քաջահմուտ իմաստուն էին,
Երբ խորհրդատուս գիտունս ունէին։

XVI.

Богачъ и Бѣднякъ.

—

Сей свѣтъ таковъ, что кто богатъ ,
Тотъ каждому и другъ и братъ.
Хоть не имѣй заслугъ, ни чина,
Хоть родомъ будь изъ конюховъ,
Дѣтина будешь, какъ дѣтина.
А бѣдный будь хоть изъ князей,
Хоть разумъ ангельскій имѣй,
И всѣ достоинства достойнѣйшихъ людей ,
Того почтенья не дождется ,
Которое отъ всѣхъ богатымъ отдается.
Бѣднякъ въ какой-то домъ пришелъ.
Онъ знанье, умъ и чинъ съ заслугами имѣлъ;

ԺԶ.

Հորատիոս և Լիդիա

Այս է աշխարհի բանը սովորական,
Զի որ հարուստ է՝ նա ամենայնի
Եղբայր է կամ թէ բարեկամ յարգի.
Թէ և զաստիճան զարդիւնս չունիցի,
Թէ և գռեհկի
Իցէ նա որդի,
Կամ ո՛վ իցէ նա և կամ ո՛րպիսի.
Զերթ քաջատոհմիկ յամենից յարգի։
Իսկ աղքատ թէ և իցէ քաջազգի,
Թէ և հրեշտակի
Խելքս ունիցի,
Եւ կամ զարմանս համայն աշխարհի,

Но бѣдняка не только никто и не примѣтилъ
Никто даже и не встрѣтилъ,
Иль, можетъ быть, никто примѣтить не хотѣлъ.
Бѣднякъ нашъ то къ тому, то къ этому подходитъ,
Со всѣми разговоръ и такъ и сякъ заводитъ;
Но каждый бѣдняку въ отвѣтъ
Короткое иль «да» иль «нѣтъ».
Привѣтствія ни въ комъ бѣднякъ нашъ не находитъ:
Съ учтивствомъ подойдетъ, а съ горестью отходитъ.
Потомъ
За Бѣднякомъ
Богачъ пріѣхалъ въ тотъ же домъ.
Хотя заслугой, ни умомъ,
Ни чиномъ онъ не отличался,
Но только въ двери показался—
Сказать нельзя какой пріемъ!
Всѣ встали передъ Богачемъ;
Всякъ Богача съ почтеніемъ встрѣчаетъ,
Всякъ стулъ и мѣсто уступаетъ,
И подруки его берутъ,
То тутъ,
То тамъ сажаютъ;
Поклоны чуть ему земные не кладутъ,
И мѣры нѣтъ, какъ величаютъ.

Զայն պատիւ երբէք բընաւ չընկալցի,
Որ հարըստաց ելթ տուեալ միշտ լինի։

—

Աղքատ ոք ազնիւ գիտուն խելացի,
Նախանձաւոր և արդեամբք 'ի լի
Գընաց նա 'ի տուն իւրոյ ծանօթի·
Բայց ո՛չ ոք յարեաւ նորա առաջի,
Եւ ո՛չ իսկ ցուցին ըզնշան յարգի։
Նա մերթ առ այս ոք կամ առ այն մատչի,
Ընդ ամենեցուն նա սիրով խօսի·
Բայց նորա միշտ զայն տան պատասխանի·
Այո՛ և կամ ո՛չ՝ համառօտակի։
Ողջոյն յումեքէ նա ո՛չ ընդունի·
            Յարգութեամբ մատչի,
            Պատուութեամբ զատչի։
            Իսկ յայնըմ վայրի,
            Ճարտասա մի կարի
Եկըն 'ի տուն յայն ըստ բերման աւթի։
Նա թէ և չունէր զբարձրութեան զարմ,
Եւ ո՛չ ըստ միտաց էր քաջ կորովի,
Բայց այն ինչ ցուցաւ առ դուռըս դաւթի,
Իսկոյն բազմականք կացին 'ի յոտն·
Աղաչեն զնա բազմիլ յաթոռ,
Պատիւ տան նորա իբրու արքայի,

Бѣднякъ, людей увидя лесть,
Къ богатому неправу честь,
Къ себѣ неправое презрѣнье,
Вступилъ о томъ съ своимъ сосѣдомъ въ разсужденіе:
«За чѣмъ», онъ говоритъ ему:
«Достоинствамъ, уму,
Богатство свѣтъ предпочитаетъ?
— «Легко, мой другъ, понять:
Достоинство нельзя занять,
А деньги всякій занимаетъ.

Եւ ներբողէն բիւր բանիւ գովեստի։
Աղքատըն տեսեալ զմարդերուզութիւն
Եւ զանիրաւ դատ մարդկան աշխարհի,
Զիւրն անպատուութիւն՝ ըղձայրդ հարըստին·
Այսպէս խօսէր ընդ ընթերակային·
— « Զինչ է պատճառըն, զի նախադասեն
Մարդիկ զճոխութիւն քան զգանձ իմաստի։ »
— « Իսկ ծանօթըն այն տայր պատասխանի·
« Թւէ պատճառ իրիք դիւրաւ իմանի,
Զի ըզխելս չէք հընար փոխ առնուլ·
Իսկ ըզդըրամըս մարթ է փոխ առնուլ։ »

XVII.

Парнасъ.

—

Когда изъ Греціи вонъ выгнали боговъ,
И по мірянамъ ихъ дѣлить помѣстья стали,
Кому-то и Парнасъ тогда отмежевали;
Хозяинъ новый сталъ пасти на немъ Ословъ.
Ослы, не знаю какъ-то, знали,
Что прежде Музы тутъ живали,
И говорятъ: «Не даромъ насъ
Пригнали на Парнасъ:
Знать, Музы свѣту надоѣли,
И хочетъ онъ, чтобъ мы здѣсь пѣли.
Смотрите же,» кричитъ одинъ: «не унывай!

ԺԼ.

Պարնասեան Լեռն։

—

'Ի Յունաստանէ երբ արտաքսեցին
Ըզդիս կամ չաստուածս, և զերկիր նոցին
Մարդկան վիճակաւ ինչ բաժանեցին.
Լեառըն Պառնաս Մուսայից կայան
Հարըստի ումեք անկաւ ճոխ բաժին.
Իսկ նոր ժառանգըն
Նորար զայն լեառըն
Վայր ճարակելոյ իշոց երամին.
Նորդ էշք ոչ գիտեմ զկարգ զայն ծանեան,
Թէ կանխաւ Մուսայք անդ բընակեցան.
Վասն որոյ ասեն թէ ոչ 'ի զուր ինչ
'Ի տանուտեառնէն այս վայրք մեզ տուան.

Я затяну, а вы не отставай!
Друзья, робѣть не надо!
Прославимъ наше стадо,
И громче девяти сестёръ
Подымемъ музыку и свой составимъ хоръ!
А чтобы нашего не сбили съ толку братства,
То заведемъ такой порядокъ мы у насъ:
Коль нѣтъ въ чьемъ голосѣ ослинаго пріятства,
Не принимать тѣхъ на Парнасъ.»
Одобрили Ослы ослово
Красно-хитро-сплетенно слово:
И новый хоръ пѣвцовъ такую дичь занёсъ,
Какъ будто тронулся обозъ,
Въ которомъ тысяча немазанныхъ колёсъ.
Но чѣмъ окончилось разно-красиво пѣнье?
Хозяинъ, потерявъ терпѣнье,
Ихъ всѣхъ загналъ съ Парнаса въ хлѣвъ.

—

Мнѣ хочется, невѣжамъ не во гнѣвъ,
Весьма старинное напомнить мнѣнье:
Что если голова пуста,
То головѣ ума не придадутъ мѣста.

Թուի աշխարհի մարդիկ ձանձրացան,
՚Ի Մուզայից որք սուտ բռնակեցան.
Եւ կամին մարդիկ զի մեք երգեսցուք.
«Մին յիշոց ասէր ցընկերս իւր՝ տեսէք
Մի՛ բնաւ իւիք ինչ վհատեսցուք,
Ես ըսկսանիմ՝ դուք մի՛ յետնեսջիք.
Յարգեսցուք ըզմեզ. և քան զիննեակ Քորս,
Զնուագըս ձեր քաջ հռչակեսջիք.
Եւ զի մի՛ անկարգ ինչ մեզ դիպեսցի,
Օրէնք այսպիսի դուք սահմանեսջիք,
Զի թէ ուրուք ձայն
Քան զմեր իշական
Զիցէ քաղցրագոյն և յոյժ աղուական,
Ըզնա ՚ի Պառնաս դուք մի՛ ընկալջիք.»
Ընդ այս խորհուրդ քաջ էշքըն հաճեցան,
Եւ զարհուրելի այնպէս զռընչան,
Զի տէր նոցին այլ ոչ համբերելով,
Զայնս յախոռ վարեաց Պառնասայ փոխան.

Եթէ որդեակքըն ինձ ոչ բարկանան,
Կամիմ յուշ ածել զայն վաղեմի բան,
Զի թէ դատարկ է գըլուխըն մարդոյ,
Տեղին ոչ տայ նմա զխելս իմաստութեան.

XVIII.

Орелъ и Куры.

—

Желая свѣтлымъ днемъ вполнѣ налюбоваться,
Орелъ поднебесью леталъ,
И тамъ гулялъ,
Гдѣ молніи родятся.
Спустившись наконецъ изъ облачныхъ вышинъ,
Царь-птица отдыхать садится на овинъ.
Хоть это для Орла насѣстокъ незавидной;
Но у Царей свои причуды есть:
Быть можетъ, онъ хотѣлъ овину сдѣлать честь,
Иль не было вблизи, ему по чину сѣсть,
Ни дуба, ни скалы гранитной;

ԺԲ.

Արծիւ և Ճուտ։

—

Յանկացեալ Արծիւն ՚ի գագաթն երկնի
Զուարճանալ լուսով ՚ի միջօրէի.
Թռուեալ ՚ի բարձունս ՚ի վեր քան ըզամպս,
Ընդ՝ ուր փայլակըն ծընանի կազմի.
Եւ անդ ըզգօսեալ Թագաւորն Թըռչնոց
Իջ անտի հանգչել ՚ի վերայ երկրի,
Նըստաւ ՚ի տանիս տան ինչ փանաքի.
Թէպէտ այն տեղի
Թըռչնոց արքայի
Չէր ինչ պատուելի.
Բայց արքայք և մերթ գործեն ըստ կամի,
Գուցէ կամեցաւ պատուել ըզտանիկն,
Կամ մօտ անդ ոչ գոյր յարմար ինչ տեղի
Ոչ գիտեմ զինչ էր Արծուոյն միտք և կամք.

Не знаю, что за мысль, но только что Орелъ
Не много посидѣлъ,
И тутъ же на другой овинъ перелетѣлъ.
Увидя то хохлатая насѣдка,
Толкуетъ такъ съ своей кумой:
—«За что Орлы въ чести такой?
Неужли за полетъ, голубушка сосѣдка?
Ну, право, если захочу,
Съ овина на овинъ и я перелечу.
Не будемъ же впередъ такія дуры,
Чтобъ почитать Орловъ знатнѣе насъ.
Не больше нашего у нихъ ни ногъ, ни глазъ:
Да ты же видѣла сей-часъ,
Что по низу они летаютъ такъ, какъ куры.»
Орелъ отвѣтствуетъ, наскуча вздоромъ тѣмъ:
— «Ты права, только не совсѣмъ:
Орламъ случается и ниже куръ спускаться;
Но курамъ никогда до облакъ не подняться!»

—

Когда таланты судишь ты,—
Считать ихъ слабости, трудовъ не трать напрасно;
Но, чувствуя, что въ нихъ и сильно, и прекрасно,
Умѣй различны ихъ постигнуть высоты.

Միայն յայլ տանէս թռեաւ նա անտի։
Արքայական տեսեամբ ըղձալից Արծուոյն,
Ընդ ընկերն այսպէս խօսէր նա յայտնի.
—«Վասն մեր պատճառի
Արծիւն է յարգի.
Մինչէ 'ի սակըս թռչելոյն պատուի։
Հաւատա ինձ դու դըրակից Գենի,
Զի եթէ և ինձ այնպէս կամք լինի,
'Ի տանեաց տանէս թռչիմ ոչ յուլի։
Մի այսուհետև այլ յիմարեսցուք,
Եւ զԱրծիւն քան զմեզ յարգի դատեսցուք։
Ոչ աչք և ոչ ոտք նոցայն քան ըզմերս
Կամ մեծագոյն են և կամ թէ բարւոք.
Դու ինքըն տեսեր զի վերուստ 'ի վայր,
Նա երբև չհաւ թռչելով տատ գայր։»
Զանձրացեալ Արծուոյն ընդ յիմար այս բան,
Տայ պատասխանի աքաղաղին այն.
—«Արդար են բանք քո, բայց ոչ լիովին,
Արծիւքըն զօրեն թռչիլ 'ի գետին,
Բայց հաւք ոչ մարթեն թռչիլ 'մինչ յերկին։

—

Թէ դատես զքանքար դու աւըն մեծի,
Մի դըներ 'ի նմա արատ կամ յուլի.
Այլ ըզգեղեցիկն և որ ինչ վըսեմ՝
Ծանիր 'ի նոսին, պատուեա արժանի։

XIX.

Крестьянинъ и Смерть.

—

Набравъ валежнику порой холодной, зимной,
Старикъ, изсохшій весь отъ нужды и трудовъ,
Тащился медленно къ своей лачужкѣ дымной,
Кряхтя и охая подъ тяжкой ношей дровъ.
Несъ, несъ онъ ихъ и утомился,
Остановился,
На землю съ плечъ спустилъ дрова долой,
Присѣлъ на нихъ, вздохнулъ и думалъ самъ съ собой:
«Куда я бѣденъ, Боже мой!
Нуждаюся во всемъ; къ тому жъ жена и дѣти,
А тамъ подушное, боярщина, оброкъ....

ՃԽԹ.

Գիւղացին և Մահ։

—

'Ի ցըրտաստանոյց և ձըմերային
Աւուր ժողովեալ չըրկոտ Գիւղացին,
Սըշտաք կոշկոճեալըն բոլորովին,
Յիւր խըրճիթ տանէր դայթ 'ի դայթ քայլիւ,
Աւաղելով յոյժ զիւր վըճակ բախտին,
Նա ձանձրացեալ ընդ ծանրութեամբ բեռին։
Տանէր զիւր ըզբեռն. տանէր ծերունին,
Բայց և թալկացեալ ծիւրեալ զըլխովին,
Նկաց և եդեալ ըզբեռն 'ի գետին,
Ողբալով նըստաւ 'ի վերայ նորին։
Անդ հառաչելով յիւր մտօք խորհէր.
«Ա՛ռ ի՞նչ ծնեալ եմ, Աստուած իմ, տէր,

И выдался-ль когда на свѣтѣ
Хотя одинъ мнѣ радостный денёкъ?»
Въ такомъ уныніи, на свой пѣняя рокъ,
Зоветъ онъ смерть. Она у насъ не за горами,
А за плечами;
Явилась вмигъ,
И говоритъ: «Зачѣмъ ты звалъ меня, старикъ?»
Увидѣвши ея свирѣпую осанку,
Едва промолвить могъ бѣднякъ, оторопѣвъ:
— «Я звалъ тебя, коль не во гнѣвъ,
Чтобъ помогла ты мнѣ поднять мою вязанку.»

—

Изъ басни сей
Намъ видѣть можно,
Что какъ бываетъ жить ни тошно,
А умирать еще тошнѣй.

Զուրկ և կարօտ եմ գոյից բընաւին,
Թո՛ղ զի և զաւակք են իմ նա և կին.
Այլ և հարկանե՛լ հարկ պարտիմ մեհենին։
Տե՞սի ես արդեօք յայսըմ աշխարհի
Գտնե՛ ըզմի օր սրտիս բերկրալի։
Այդպէս յուսահատ գոլով խղճալին,
Նա վշտաց սրտին
Խնդրեաց մահ անձին.
Իսկ մահըն ոչ է անդր քան զերկինս.
Այլ 'ի թիկանց կայ զերթ մեր դըրացին.
Ստան այն յայտնեցաւ նա խեղճին նըմին
—«Ասեր, ծե՛ր, վասն ե՞ր,
Դու զիս կոչեցեր.»
Իսկ խեղճըն տեսեա՛լ ըզհրեշն ահագին.
Հազիւ մարթացաւ սակալով յոգին,
Պապաքել զայս բան և այն ոչ մեկին։
— «Կոչեցի զքեզ, (թէ ոչ բարկանաս,)
Որ խնդրեմ ըզբեռնս յուս իմ ամբառնաս։

—

Յայսըմ առակէ յայտնի երևի,
Զի թէպէտ և կեանքըն դառն իցէ ատի,
Սակայն դառնագոյն մահըն ցուցանի։

XX.

Обезьяны.

—

Когда перенимать съ умомъ, тогда не чудо
И пользу отъ того сыскать;
А безъ ума перенимать,
И Боже сохрани, какъ худо!
Я приведу примѣръ тому изъ дальнихъ странъ.
Кто Обезьянъ видалъ, тѣ знаютъ,
Какъ жадно все онѣ перенимаютъ.
Такъ въ Африкѣ, гдѣ много Обезьянъ,
Ихъ стая цѣлая сидѣла
По сучьямъ, по вѣтвямъ на деревѣ густомъ,
И на ловца украдкою глядѣла,

Ի.

Կապէլէ.

—

Ընդունել ըղձիւս ՚ւ այլոց նմանել,
Թէ խելօք լինել և իմաստութեամբ,
Դժուրին է անալ օգուտ գտանել.
Իսկ արգասաւոր այլոց նմանել,
Աստուած պահեսցէ՛ վիհ մեծ է անել։
Ոներից օրինակ ես այդըմ իրաց,
Ոչ ՚ի մօտոյ այլ ՚ի հեռի վայրաց,
Որ եռես զկապիկ նա արդէն գիտէ,
Որպէս նա ճարտար այլոց նմանէ,
Ընդ ՚ի Ափրիկէ ՚ի վերայ ծառոց,
՚Նստէին Կապիկք ազատ ՚ի հոգոց։
Իսկ որսորդ նոցին զիւր ցանց և ըղկարմ,

Какъ по травѣ въ сѣтяхъ катался онъ кругомъ.
Подруга каждая тихонько толкъ подругу,
И шепчутъ всѣ другъ другу:
— «Смотрите-ка на удальца;
Затѣямъ у него такъ, право, нѣтъ конца:
То кувыркнется,
То развернется,
То весь въ комокъ
Онъ такъ сберется,
Что не видать ни рукъ, ни ногъ.
Ужъ мы ль на все не мастерицы,
А этого у насъ искусства не видать!
Красавицы-сестрицы!
Не худо бы намъ это перенять.
Онъ, кажется, себя довольно позабавилъ;
Авось уйдетъ, тогда мы тотчасъ...» Глядь,
Онъ подлинно ушелъ, и сѣти имъ оставилъ.
«Чтожъ,» говорятъ онѣ: «и время намъ терять?
Пойдемъ-ка попытаться!»
Красавицы сошли. Для дорогихъ гостей
Разостлано внизу премножество сѣтей.
Ну въ нихъ онѣ кувыркаться, кататься,
И кутаться, и завиваться;
Кричатъ, визжатъ—веселье хоть куда!

Տարածանէր անդ 'ի վերայ խոտոց ,
Եւ զինքըն 'ի վարմն թաւալէր պէսպէս,
Զայն տեսեալ Կապկաց,
Ընկերք ընկերաց
Գաղտ շշնջէին զորսորդէն այսպէս,
— « Տեսէք ըզմիմոսդ զինքըն իբր խեղդէ,
Զի մերթ գլորի և մերթ բոլորէ ·
Մերթ իբր գընտակ զանձըն իւր կծկէ,
Մերթ տախտապարէ,
Եւ մերթ փաթութէ·
Իսկ մեք թէ քանի՜
Յայդըմ արուեստի ,
Ճարտար եմք հըմուտ գուցէ՛ ոչ գիտէ ,
Եւ թէ նա մեկնի յայդըմ տեղւոջէ ,
Երթիցուք անդըր ընկերք սիրական ,
Եւ զուարճասցուք մեք նովին նըման·
Իսկ որսորդն զվարմն իւր անդէն թողեալ,
Առ վայր մի անտի գընաց բացական ,
Անդ Կապիկք տեսին, ընդէ՞ր է մեզ աստ ,
Ընդ վայր ինչ ծախեալ զժամանակ դիպան·
Եկա՛յք երթիցո՛ւք և մեք յայն տեղի ,
Խեղկատակեսցո՛ւք որսորդին նըման։
Իջեալ 'ի վերայ վարմից սփռելոց ,
Թաւալագըլոր խեղդել ըսկըսան ,
Յորսայս անկանէին
Ընդ երկիր բերլին ,

Да вотъ бѣда,
Когда пришло изъ сѣти выдираться!
Хозяинъ между тѣмъ стерёгъ,
И видя что пора, идетъ къ гостямъ съ мѣшками.
Онѣ, чтобъ на утёкъ,
Да ужъ никто распутаться не могъ:
И всѣхъ ихъ побрали руками.

Գոչեն և չչեն աստ անդ տապալին·
Ուրախ են այն չափազանց կարի·
Բայց տես ըղձոցս ծանր աղէտ չարի,
Զի երբ կամեցան 'ի ծառս ելանել
Ոչ կարացան 'ի ցանցից զերծանել:
Որսորդըն եկեալ զմին մի նոցին,
Կալաւ և եդից 'ի պարկն ահագին:

XXI.

Лисица и Виноград.

—

Голодная кума-Лиса залѣзла въ садъ;
Въ немъ винограду кисти рдѣлись.
У кумушки глаза и зубы разгорѣлись;
А кисти сочныя, какъ яхонты горятъ;
Лишь то бѣда, висятъ онѣ высоко:
Отколь и какъ она къ нимъ ни зайдетъ,
Хоть видитъ око,
Да зубъ неймѣтъ.
Пробившись попусту часъ цѣлой,
Пошла и говоритъ съ досадою: «Ну, что жъ!
На взглядъ-то онъ хорошъ,
Да зеленъ—ягодки нѣтъ зрѣлой:
Тотчасъ оскомину набьешь.

ԽԲ.

Աղուէսն ու Խաղողը.

Աղուէսն քաղցեալ
Ի պարտէզ մտեալ,
Ողկոյզ խաղողոյ ետես անդ կախեալ.
Աչք և ատամունք նորա եռացին,
Զի ողկոյզք իբրու յակինթ փայլէին.
Այլ այն էն աղէտք, զի յոյժ բարձր էին,
Յոր կուսէ դիմէր
Զինչ և հնարէր,
Աղուէսըն նոլթի յողկոյզն ոչ հըպէր,
Աչքըն տեսանէր
Բերանըն չուտէր,
Ընդ երկար յածեալ ձեռնունայն գընայր,
Եւ մըշտոք սըրտին գոգ այսպէս խորհէր.
Խակ են խաղողըքըն և դեռ չեն հասուն,
Չէ մարթ ուտել զի՝ ատամունք առնուն։

XXII.

Хозяинъ и Мыши.

Коль въ домѣ станутъ воровать,
А нѣтъ прилики вору,
То берегись клепать,
Или наказывать всѣхъ сплошь и безъ разбору:
Ты вора этимъ не уймешь
И не исправишь,
А только добрыхъ слугъ съ двора бѣжать заставишь,
И отъ меньшой бѣды въ большую попадешь.

Купчина выстроилъ анбары,
И въ нихъ поклалъ съѣстные всѣ товары,

ԻԸ.

Տանուտէր և Մշակն.

—

Եթէ 'ի տան քում գողութիւն լինի,
Եւ գողն յանուանէ' ոչ բացորոշի.
Զգո՛յշ լեր զայս ոք կամ զայն զրպարտել,
Եւ կամ բռնաւ խոկ անխտիր պատժել.
Այդու ըզգողըն դու ոչ գըտանես,
Եւ ոչ թէ բռնաւ ուղղել զայն կարես.
Այլ ըզլաւ ծառայս 'ի դուրս արտաքսես,
'Ի փոքրը չարէ 'ի մեծն անցանես։

—

Այր ամէն շինեալ իւր շտեմարան,
Անդըր ամբարեաց ըզկուր և ցորեան.

А чтобъ мышиный родъ ему не навредилъ,
Такъ онъ полицію изъ кошекъ учредилъ.
Спокоенъ отъ Мышей Купчина;
По кладовымъ и день и ночь дозоръ;
И все бы хорошо, да сдѣлалась причина:
Въ дозорныхъ появился воръ.
У кошекъ, какъ у насъ (кто этого не знаетъ?),
Не безъ грѣха въ надсмотрщикахъ бываетъ.
Тутъ, чѣмъ бы вора подстеречь,
И наказать его, а правыхъ поберечь,
Хозяинъ мой велѣлъ всѣхъ кошекъ пересѣчь
Услыша приговоръ такой замысловатый,
И правый тутъ, и виноватый
Скорѣй съ двора долой.
Безъ кошекъ сталъ Купчина мой.
А Мыши лишь того и ждали, и хотѣли:
Лишь кошки вонъ, онѣ въ анбаръ,
И въ двѣ, иль три недѣли,
Поѣли весь товаръ.

Եւ զի անվտանգ լիցի 'ի մկանց,
Կարգեաց ըզկատուս 'ի պահակապան.
Եւ մինչ նա կարծէր զինչսն անվտանգ,
'Ի մէջ պահակաց անդ գողք յայտնեցան,
Քանզի և կատուք որպէս և մարդիկ,
'Ի մեղաց խղճէ չեն աներկեան։
Յայնժամ Տանուտէրն ընդ լրտեսելոյ,
Սա 'ի գըտանել զգողն իսկական,
Նա և փոխանակ զգողս պատժելոյ,
Զանմեղն պահելոյ, նա հրամանն ետ,
Զամենայն կատուս առանց ընտրութեան
Ջաղկօք գանելոյ։
Կատուքըն լուեալ զայս անմիտ հրաման,
'Ի տանէ անտի արտաքըս փախեան.
Իսկ մըկունք տեղւոյն որք զայդ կամէին,
Զփախուստ կատուաց իբրև գիտացին,
'Ի շտեմարանն առ օրէն մըտին,
Եւ զպարէնս համայն մինչ 'ի սպառ կերին։

XXIII.

Орелъ и Паукъ.

—

За облака Орелъ
На верхъ Кавказскихъ горъ поднялся;
На кедрѣ тамъ столѣтнемъ сѣлъ,
И зримымъ подъ собой пространствомъ любовался.
Казалось, что оттоль онъ видѣлъ край земли:
Тамъ рѣки по степямъ излучисто текли;
Здѣсь рощи и луга цвѣли
Во всемъ весеннемъ ихъ уборѣ;
А тамъ сердитое Каспійско море,
Какъ вôрона крыло, чернѣлося вдали.
«Хвала тебѣ, Зевесъ, что, управляя свѣтомъ,
Ты разсудилъ меня снабдить такимъ полетомъ,

ԻԳ.

Արծիւ և Սարդ

—

Ի վեր քան զամպըս Արծուին սըլացեալ,
Եւ անդ հրճուելով զկայ առեալ նըստաւ
Ի ճիւղս եղեւնի ծառոյ յոյժ բարձու,
Ի բարձրագագաթ լերին Կովկասու.
Ի բարձանց անտի այնպէս ինչ թուէր,
Թէ նա զտիեզերս համայն տեսանէր,
Անդ զուարթագին գետքն հոսէին.
Աստ մարգագետինք դաշտք դալարէին,
Անդ ծովըն Կասպից սեւագոյն ներկէր,
Զաղմկեալ ալիս իւր յարուցանէր.
Գոհանամ ըզքէն, Արծուըն ասէր,
Ով Դիոս հըզօր, Տէր մեր բարեսէր,

Что неприступной я не знаю высоты,»
Орелъ къ Юпитеру взываетъ:
«И что смотрю оттоль на міра красоты,
Куда никто не залетаетъ.»
— «Какой же ты хвастунъ, какъ погляжу!»
Паукъ ему тутъ съ вѣтки отвѣчаетъ:
«Да ниже ль я тебя, товарищъ, здѣсь сижу?»
Орелъ глядитъ: и подлинно Паукъ,
Надъ самымъ имъ раскинувъ сѣть вокругъ,
На вѣточкѣ хлопочетъ,
И, кажется, Орлу заткать онъ солнце хочетъ.
— «Ты какъ на этой высотѣ?»
Спросилъ Орелъ: «и тѣ,
Которые полетъ отважнѣйшій имѣютъ,
Не всѣ сюда пускаться смѣютъ:
А ты безъ крылъ и слабъ; неужли ты доползъ?»
— «Нѣтъ, я бъ на это не рѣшился.»
— «Да какъ же здѣсь ты очутился?»
— «Да я къ тебѣ же прицѣпился,
И снизу на хвостѣ ты самъ меня занёсъ:
Но здѣсь и безъ тебя умѣю я держаться;
И такъ передо мной прошу не величаться;
И знай, что я»..... Тутъ вихрь, отколѣ ни возьмись,
И сдунулъ Паука опять на самый низъ.

Ով դու վարելով զաշխարհըս բոլոր,
Կարողութիւն ինձ տուր մեծազօր,
Յանչափ ’ի բարձըր տեղիս թռչելոյ.
Ով անմատչելի վայր վասն իմ ոչ գոյ,
’Ի բարձանց զաշխարհ մարթիմ վայելել,
Յոր այլ կենդանիք ոչ զօրեն թռչել.
Իսկ Սարդըն նըստեալ յոստըղ ինչ ծառոյ,
Այսպէս պարսաւէր ըզպարծանս Արծուոյ.
— « Քանի՞ սընապարծ ես դու՝ ով ընկեր, »
Ոչ ես աստ նըստիմ քան ըզքեզ ’ի վեր.
Արծուին հայեցաւ ’ի նա և ասէ,
Ով Սարդն ’ի վերոյ զոստայն իւր գործէր,
Եւ զարեւուն լոյս ’ի գըլխոյ Արծուոյն
Ըստ իւրում կարի խափանել թուէր.
— « Ընդ արծուին ասէր. Դու ե՞րբ աստ եկիր,
Ով և այն թռչունք՝ որ քան ըզքեզ ժիր,
Կարի սաստիկ յոյժ թըռիչըս ունին,
Յայս վայր վերանալ ոչ համարձակին,
Իսկ դու որ անթև և կարի տկար,
Որո՞վ հընարիւք աստանօր գըտար,
Մի՞ թէ սողալով դու աստ ամբարձար....»
— « Ոչ, յայդ միջոց ես ոչ համարձակէի,.... »
— « Ի՞բր ապա դու աստ, գիտել կամիմ... »
— « ’Ի քոյին իսկ ձեռ ես անդ կառչեցայ. »
Եւ դու զիս բերեր աստ իբր իմ ծառայ.
Իսկ աստ առանց քեզ ես կարող եմ կալ,

Какъ вамъ, а мнѣ такъ кажутся похожи
На этакихъ нерѣдко Пауковъ
Тѣ, кои безъ ума и даже безъ трудовъ
Тащатся вверхъ, держась за хвостъ вельможи;
А надуваютъ грудь,
Какъ будто бъ силою ихъ Богъ снабдилъ орлиной:
Хоть стоитъ вѣтру лишь пахнуть,
Чтобъ ихъ унесть и съ паутиной.

Եւ դու առ ինե չունիս պարծենալ,
Եւ գիտեմ զի ես »..........
Բայց սաստ օրհասիւ չարաստեր բախտի,
Յարեաւ փոթորիկ սաստիկ մրրկի·
Նուաղ ըղձարդըն 'ի բարձանց անտի,
Եւ պղտոյրքելով չարկայց ըղձեանի։

—

Զեղ որպէս կամք են, ինձ այսպէս թուի,
Թէ Սարդիս այսմիկ նա կայծ նըմանի,
Որ առանց խելաց և առանց արդեանց
'Ի բարձր տեղիս վերանալ ձգտի·
Կալեաւ զքղանցէ ուրուք իշխանի,
Եւ 'ի միտըս իւր այնպէս համարի,
Թէ ըղձօրութիւն Նարծուոյ ունիցի·
Բայց թէ հընչեսցէ սաստիկ ինչ քամի,
'Ի բարձանց անտի 'ի վէհ կործանի։

XXIV.

Зеркало и Обезьяна.

—

Мартышка, въ Зеркалѣ увидя образъ свой,
Тихохонько медвѣдя толкъ ногой:
«Смотри-ка,» говоритъ: «кумъ милый мой!
Что это тамъ за рожа?
Какіе у нее ужимки и прыжки!
Я удавилась бы съ тоски,
Когда бы на нее хоть чуть была похожа.
А вѣдь, признайся, есть
Изъ кумушекъ моихъ такихъ кривлякъ пять-шесть:
Я даже ихъ могу по пальцамъ перечесть.»

ԻԴ.

Հայելի ու Կապիկ։

—

Կապիկըն տեսեալ զիւրըն ըզպատկեր,
Ի հայելւոջ անդ՝ զի յոյժ տգեղ էր,
Յականջըս Արջոյն մեղմիկ շշնջէր,
— «Սիրական Քենի տես դու անդ ասէր,
Զ՚ինչ է այն ձիւաղ այլանդակ և Թխիր,
Քանի՜ ծամածուռ, ո՞րչափ խեղաթիւր,
Ես զիս խեղդէի,
Եթէ գիտէի,
Թէ և սակաւ ինչ նըման այնմ էի.
Բայց խոստովանիմ թէ գո՛ն այդպիսիք,
Ի ցեղէ մերմէ կամ մեզ ընտանիք,
Ոչ պակաս քան զայդ թիւրաթեք դիմօք,
Զորըս ցուցանեմ քեզ իմ իսկ ձեռօք.»

— «Чѣмъ кумушекъ считать трудиться,
Не лучше ль на себя, кума, оборотиться?»
Ей мишка отвѣчалъ.
Но мишинькинъ совѣтъ лишь попусту пропалъ.

—

Такихъ примѣровъ много въ мірѣ:
Не любитъ узнавать никто себя въ сатирѣ.
Я даже видѣлъ то вчера:
Что Климычъ на руку нечистъ, всѣ это знаютъ;
Про взятки Климычу читаютъ,
А онъ украдкою киваетъ на Петра.

— «Իսկ Ն.րջըն տէր լուր դու ինձ վճռել
Վճան թէ ցուցանես ըզքոյդ դըրացի,
Լաւ ես լինի թէ ըզքեզ զըննես,
Եւ ՚ի պատկերիդ ըզքեզ տեսանես։»
Բայց այս խրատուն քաջ խորհուրդ Ն.րջոյն,
Եղև անօգուտ անպըտուղ ողջոյն։

—

Շատ են օրինակք այդր ՚ի մէջ մարդկան,
Ճանաչել զինքըն ՚ի հեգնաբանութեան,
Ոչ որք յանձն առնու կամ լինի հաւան,
Նա զի երեկ զայդ տեսի յանդիման՝
Թէ Ն.շում իցէ յայժ կաշառակէր,
Զայդ բոլոր աշխարհ ՚ի վաղուց գիտէր
Ն.ուաջի նորա վարըն կաշառի,
Ընթեռնայր ըզգիրս այր ամէն բարի·
Իսկ նա ՚ի Սըմբատ ակնարկի առնէր,
Որպէս թէ ինքըն յայս նիւթ անմեղ էր։

XXV.

Прохожіе и Собаки.

—

Шли два пріятеля вечернею порой,
И дѣльный разговоръ вели между собой,
Какъ вдругъ изъ подворотни
Дворняшка тявкнула на нихъ;
За ней другая, тамъ еще двѣ-три, и вмигъ
Со всѣхъ дворовъ Собакъ сбѣжалося съ полсотни.
Одинъ, было, уже Прохожій камень взялъ:
— «И, полно, братецъ!» тутъ другой ему сказалъ:
«Собакъ ты не уймешь отъ лаю,
Лишь пуще всю раздразнишь стаю;
Пойдемъ впередъ: я ихъ натуру лучше знаю.»

ԻԵ.

Ճանապարհորդք և Շունք։

—

Բարեկամք երկու 'ի յերեկային
Հետեւակ ոտիւք ուրեք գնային,
Զկարեւորաց բանից խօսէին,
Եւ անկարծ ահա մինչ ոչ կարծէին,
Շուն մի ըսկըսաւ հաչել 'ի նոսին,
Ընդ ապա միւս եւս երկուք և երեք,
Նա թէ և տասունք անդր հաւաքէին.
Մին յուղեւորաց առեալ անդ ըզքար,
Վանել կամեցաւ ըզնոսա 'ի տար,
Իսկ ընկերն ասէր. Թոյլ արա նոցին,
Շունք 'ի հաչելոյ քարիւ ոչ կասին,
Նա թէ առաւել եւս կատաղին,

И подлинно, прошли шаговъ десятковъ пять,
Собаки начали помалу затихать,
И стало, наконецъ, совсѣмъ ихъ не слыхать.

—

Завистники, на что ни взглянутъ,
Подымутъ вѣчно лай;
А ты себѣ своей дорогою ступай:
Полаютъ, да отстанутъ.

Ե՛կ դու երթիցուք մեք զմեր ուղին,
Ինձ յայտնի է քաջ բարք նոցա մոլին·
Եւ արդարև նոյն դիպաւ ըստ երլին,
Զի ձայնք շանց տակաւ տակաւ լռեցին,
Եւ ապա 'ի սպառ իսկ պակասեցին։

—

Որք չարանախանձք զինչ և տեսանեն,
Դառնամաղձ սրտիւ շանց գունակ հաչեն·
Դու ըզգօ ուղին ուղղակի գնա,
Նոքա բառաչեն և ապա լռեն։

XXVI.

Лягушка и Волъ.

—

Лягушка, на лугу увидѣвши Вола,
Затѣяла сама въ дородствѣ съ нимъ сравняться:
Она завистлива была.
И ну топорщиться, пыхтѣть и надуваться.
« Смотри-ка, квакушка, что, буду ль я съ него ? »
Подругѣ говоритъ. — « Нѣтъ, кумушка, далеко ! »
— « Гляди же, какъ теперь раздуюсь я широко.
Ну, каково ?
Пополнилась ли я ? » — « Почти что ничего. »
—Ну, какъ теперь?»—«Все тожъ.» Пыхтѣла да пыхтѣла,

Лягушка и Волъ.
Գորտ և Ցուլ:

ԻԶ.

Գորտ և Ցուլ։

—

Գորտըն երբ ետես զՑուլն ահագին,
Նախ զարմացաւ ընդ չափըն հասակին.
Ապա ՚ի նախանձ շարժեալ յոյժ բարկին,
Ջան եդ մեծանալ հաւասար նմին։
Սկսաւ ուռնուլ այտնուլ ընդլայնիլ,
Եւ պարծանօք խօսէր առ ընկերըն.
— « Հայեա՛ց սիրելի որչափ մեծացայ,
Գտանե՞մ արդեօք զուգաչափ եզին »
— « Դեռ ընկերըն ասէ, կարի հեռի ես,
Բազում խորոց կայ ՚ի ձեր միջոցին։
— « Տե՛ս դու ինձ այժըմ որչափ լայնանամ,

И кончила моя затѣйница на томъ,
Что, не сравнявшися съ Воломъ,
Съ натуги лопнула и—околѣла.

Примѣръ такой на свѣтѣ не одинъ:
И диво ли, когда жить хочетъ мѣщанинъ,
Какъ именитый гражданинъ,
А сошка мелкая, какъ знатный дворянинъ.

Կարծեմ այժմ գտայ հաւասար նմին։
— «Քո ջանքըդ 'ի քեզ ոչինչ յաւելին...»
— «Ո՛չ հա՛ գիրացայ, ո՞րպէս եմ այժըմ։»
— «Տակաւին դու կաս 'ի չափըդ նախկին...»
Իսկ անմիտ Գորտըն այնչափ ստուարացաւ,
Մինչեւ պայթուցեալ անդէն անդ մեռաւ։

—

'Նոյնպէս պատահի նա և աղքատաց,
Երբ կամին սնքալ զօրէն մեծատանց։

XXVII.

Левъ и Волкъ.

—

Левъ убиралъ за завтракомъ ягненка;
А собаченка,
Вертясь вкругъ царскаго стола,
У Льва изъ-подъ когтей кусочикъ урвала;
И Царь звѣрей то снесъ, не огорчась нимало
(Она глупа еще и молода была).
Увидя то, на мысли Волку впало,
Что Левъ конечно не силенъ,
Коль такъ смиренъ:

ԻԱ.

Առիւծ և Գայլ

—

Առիւծըն կայդուն զԳառըն մատաղ
'Ի նախաճաշիկ պատառատեաց իւր վաղ,
Ու լակոտըն շուրջ զարքայականաւ
Սեղանով քըծներ յաջ և ահեկաւ.
Ապա պատառ մի 'ի մըսոյ անոր
Հընարիւք ինչ առ և եկեր յայտնի.
Իսկ թագաւորըն գազանաց սեւի,
Անտես արար զայն զերթ մեծահոգի.
(Զի դեռ մատաղ էր, շընիկըն փոքրիկ,
Խորհըրդով տըհաս մըտօք աղքատիկ։)
Իսկ Գայլըն տեսեալ զբախտ լակոտիկին,
Ջախողակ խորհուրդ եդ յիւրում սրտին,

И лапу протянулъ къ ягненку также онъ.
Анъ вышло съ Волкомъ худо:
Онъ самъ ко Льву попалъ на блюдо.
Левъ растерзалъ его, примолвя такъ: «Дружокъ,
Напрасно, смотря на собачку,
Ты вздумалъ, что тебѣ я также дамъ потачку:
Она еще глупа, а ты ужъ не щенокъ!

Որպէս թէ Առիւծն անզօր է տկար,
Վասնզի հեզ է յոյժ և սրտիւ խոնարհ.
Եւ ձգեաց զթաթն յԱռիւծոյն սեղան,
Բայց չարիք բախտի անդ նմա դիպան,
Վասնզի Առիւծըն պատառեաց զնա,
Խըրատ ողջախոհ զայս տուեալ նմա,
Թէ դու վայրապար ՚ի սկսանոյն հայելով,
Կարծեցեր տանուլ մեզ նոյնն ոգւով,
Զ՚ի նա տխմար է մտօքըն գայթոտ,
Իսկ դու չափահաս և ոչ թէ լակոտ։

XXVIII.

Похороны.

—

Въ Египтѣ встарину велось обыкновенье,
Когда кого хотятъ пышнѣе хоронить,
Наемныхъ плакальщицъ пускать за гробомъ выть.
Вотъ, нѣкогда, на знатномъ погребеньѣ
Толпа сихъ плакальщицъ, поднявши вой,
Покойника отъ жизни скоротечной
Въ домъ провожала вѣчной
На упокой.
Тутъ странникъ, думая, что, въ горести сердечной
То, рвется вся покойника родня,
«Скажите,» говоритъ: «не рады ли бъ вы были,
Когда бъ его вамъ воскресили?

ԻԲ.

[illegible]

—

Յեգիպտոս առ հինս այնպէս ծեր էին,
Զ՚ի զոր ոք փառօք թաղել կամէին,
Լալական կանայս ՚ի լաւ վարձէին։
Դէպ եղեւ երբեմն, զի զոմն մեռեալ
Փարթամ ՚ի շիրիմ անդ յուղարկէին,
Եւ զհետ դագաղին լալականաց դասք
Գային եւ կոծ եդեալ յոյժ աշխարէին։
Իսկ օտարականն որ զայն տեսանէր,
Ըստ երեւութին այնպէս համարէր,
Թէ ողբացողքն տրտմալից սրտիւ
Զազգականաց իւրեանց լային ճշմարտիւ,
— «Աման որոյ առէր, լինիք դուք ուրախ,»
«Թէ ըզմեռեալ ձեր յարուցից մատաղ,»

Я Магъ ; на это есть возможность у меня :
Мы заклинанія съ собой такія носимъ —
Покойникъ оживетъ сей часъ.»
— «Отецъ ! » вскричали всѣ : обрадуй бѣдныхъ насъ !
Одной лишь милости притомъ мы просимъ,
Чтобъ сутокъ черезъ пять
Онъ умеръ бы опять.
Въ живомъ въ немъ не было здѣсь проку никакова ,
Да врядъ ли будетъ и впередъ;
А какъ умретъ,
То выть по немъ наймутъ насъ, вѣрно, снова.»

—

Есть много богачей, которыхъ смерть одна
Къ чему нибудь годна.

«Բանտի մէջ եմ ես զայդ տանել կարեմ,»
«Ընդունքեցեալըդ երդմնեցուցանեմ,»
«Եւ կենդանի առ ձեզ դարձուցանեմ:»
— «Իսկ լացողք ասեն, Տէր մեր բարերար,
Ուրախացո՛ դու ըզմեզ ցաւագար,
Զայս շնորհ միայն հայցեմք մեք 'ի քէն,
Զի յետ աւուրց ինչ մեռցի նա անդրէն.
Զի մինչ կենդանի էր մեք օգուտ ինչ,
Կամ շահ յախմանէ առաք և ոչինչ,
Եւ չէ յուսալի,
Թէ յապայն առցի.
Իսկ եթէ մեռցի
Շահ մեր կըրկնեսցի,
Բանտի վերատին լալ զմեզ վարձեն,
Եւ անտարակոյս զմեզ վարձատրեն:

—

Գուցէ և այժըմ հարուստ այդպիսի,
Ըազում թէ սակաւ՝ սակայն դըտանի,
Որոյ մահըն եթ ոմանց շահ լինի:

XXIX.

Вельможа.

—

Какой-то, въ древности, вельможа
Съ богатоубраннаго ложа
Отправился въ страну, гдѣ царствуетъ Плутонъ.
Сказать простѣе—умеръ онъ;
И такъ какъ встарь велось въ аду на судъ явился;
Тотчасъ допросъ ему:—чѣмъ былъ ты? гдѣ родился?
«Родился въ Персіи, а чиномъ былъ Сатрапъ;
Но такъ какъ живучи я былъ здоровьемъ слабъ,
То самъ я областью неправилъ,
А всѣ дѣла секретарю оставилъ.»
—«Что жъ дѣлалъ ты?»—«Пилъ, ѣлъ и спалъ,»
Да все подписывалъ, что онъ ни подавалъ.»

ԽԹ.

Մեծատուն։

—

Մեծատուն մի՛ն 'ի դարուն անցեալ,
'Ի պալատանէ փարթամ զարդարեալ,
'Ի յերկիր փոխէր,
Ուր Թագաւորէր
Պղուտոն, կամ Թէ, պարզ բանիւ ասել,
Զկեանս ընդ մահու նա փոխանակէր.
Նա որպէս առ հինս սովորութիւն էր,
'Ի դըժոխըս ընդ փոյթ դատեալ լինէր։
— « Ուրանօր ծընար կամ զի՞նչ գործէիր,
Դատաւոր տեղւո՛յն նմա հարցանէր. »
— « Ծ՛ընայ 'ի Պարսըս պաշտօնիւ Սատրապ,
Ասէր, և քանզի անդ էի սաղապ.
Զպաշտօնն իմ ո՛չ ինքնին վարէի,
Այլ խորհրդակցիս համայն յանձնէի.

«Скорѣй же въ рай его!—«Какъ! гдѣ же справедливость?»
Меркурій тутъ вскричалъ, забывши всю учтивость.
— «Эхъ! братецъ! отвѣчалъ Эакъ:
Не знаешь дѣла ты никакъ:
Не видишь развѣ, ты? Покойникъ былъ дуракъ!
Что, если бы съ такою властью
Взялся онъ за дѣла, къ несчастью?
Вѣдь погубилъ бы цѣлый край!....
И ты бъ тамъ слезъ не обобрался!
За тѣмъ то и попалъ онъ въ рай,
Что за дѣла не принимался.

—

Вчера я былъ въ судѣ, и видѣлъ тамъ судью:
Ну, такъ и кажется, что быть ему въ раю!

— «Զի՞նչ ապա դու անդ 'ի կեանս գործէիր։»
— «Երբեմն ուտէի և կամ ըմպէի,
Եւ յայլ ժամանակս հանգիստ ննջէի.
Իսկ յորժամ դպիրն զթուղթ ինչ բերէր,
Զայնըս անմռունչ ստորագրէի ։»
— «Ընդ դատաւորըն գո՛գ այսպէս վճռէր.
Զդա յարքայութիւն տարայք դուք փութով ։»
— «Իսկ Մերքուրիոս ձայնէր յայն ժողով,
Ուր արդարուէ՛ն կամ վըճար կշռով ։»
— «Դատողըն Էյաք տայր պատասխանի,
Ոչ գիտես Ե՛ղբայր զդա յիրաւի,
Ոչ տեսանես՝ զի մեռեալդ էր յիմար.
Զինչ դիպէր թէ դա́ լինէր ղեկավար,
Նա զգաւառըն 'ի սպառ կործանէր,
Բաժին արտասուաց քեզ ո́չ հասանէր.
Յարքայութիւն դա́ յայն սակս գընաց,
Զի զպաշտօնն ո́չ ինքնին կատարեաց։»

—

'Ի դատարան ես երէկ գնացի,
Եւ դատաւոր մի ինքնին անդ տեսի,
Ըստ երևութին ինձ այնպէս թուի,
Թէ դըրախտին և նա արժանացի։

XXX.

Разборчивая невѣста.

—

Невѣста-дѣвушка смыщляла жениха:
Тутъ нѣтъ еще грѣха,
Да вотъ что грѣхъ: она была спѣсива.
Сыщи ей жениха, чтобъ былъ хорошъ, умёнъ,
И въ лентахъ, и въ чести, и молодъ былъ бы онъ
(Красавица была немножко прихотлива):
Ну, чтобы все имѣлъ—кто жъ можетъ все имѣть?
Еще и то замѣть,
Чтобы любить ее, а ревновать не смѣть.
Хоть чудно, только такъ была она счастлива,
Что женихи, какъ на отборъ,
Презнатные катили къ ней на дворъ.

Разборчивая Невѣста.

Լորուն աղջիկը.

Ն.

Հորտն այրընտրէ։

—

Օրիորդ կուսան կամեցաւ խնդրել,
Ինքեան զփեսայ և այրն լինել,
Յայսմ դեռ ոչ գոյր յանցանք ինչ նորա,
Նայլ լուր թէ յորում մեղանչէր յոյժ նա.
Սիրէր ընտրել ընդ փեսայ և փեսայ,
Եւ դնէր խտիր ընդ սա և ընդ նա,
Ցանկայր ունել զայր գեղեայ զինաւոր,
Երիտասարդ նոյն և ասպետաւոր,
Զի սիրեսցէ նա ըղձկէն իւր այժ,
Սակայն մի՛ լիցի յոյժ նախանձաւոր.
Տես գիտէր կայոդ բազում ինչ խնդրել.
Բայց զամենայն ինչ ո՞վ մարթի ունել,
Եւ թէպէտ իրքդ են՝ յոյժ զարմանալի.
Բայց գտաւ կայսրդ բարի բազմիւ լի.

Но въ выборѣ ея и вкусъ и мысли тонки:
Такіе женихи другимъ невѣстамъ кладъ;
А ей они на взглядъ
Не женихи, а женишонки!
Ну, какъ ей выбирать изъ этихъ жениховъ?
Тотъ не въ чинахъ, другой безъ орденовъ;
А тотъ бы и въ чинахъ, да жаль, карманы пусты;
То носъ широкъ, то брови густы;
Тутъ этакъ, тамъ не такъ;
Ну, не прійдетъ никто по мысли ей никакъ.
Посмолкли женихи, годка два перепали;
Другіе новыхъ свахъ заслали:
Да только женихи середней ужъ руки.
«Какіе простаки!»
Твердитъ красавица: «по нихъ ли я невѣста?
Ну, право, ихъ затѣи не у мѣста!
И не такихъ я жениховъ
Съ двора съ поклономъ проводила;
Пойду ль я за кого изъ этихъ чудаковъ?
Какъ будто бъ я себя замужствомъ торопила;
Мнѣ жизнь дѣвическа ничуть нетяжела:
День весела, и ночь я, право, сплю спокойно;
Такъ замужъ кинуться ничуть мнѣ непристойно.»
Толпа и эта уплыла.

Զի փետայք ընտրեալք գո՛գ 'ի հազարաց
Դիմեցին առ նա յամենայն կողմանց·
Սակայն անորժակ
Եւ կուսին ճաշակ,
Պէրճանքըն և նազ կարի նուրբ էին·
Զայնպիսի փետայս այլք 'ի կուսանաց,
Համարէին քաջ իբրու անգիւտ գանձ,
Սակայն թուէին կուսին մեր փափուկ,
Ոչ թէ իբրու այր, այլ գոգցես այրուկ·
Սա ասէր դեռ չէ աստիճանաւոր,
Միւսըն այն չէ ասպետ փառաւոր,
Այն որ թէպէտ է ասպետ, բայց աւաղ,
Զի քսակ նորա սին է և նուաղ·
Տե՛ս զիարդ ագե՛ղ է դա 'ւ արծըռունգն,
Կամ քանի՞ խոժոռ է միւսոյն յօնքըն
Սա գեղեցկադեմ
Չէ զոր ես խնդրեմ·
Նա դիմօք նսեմ,
Զոր ըղձաւ ատեմ,
Եւ այսպէս ոչ ոք փետայից յանչափ,
Թուեցաւ հարսին հաճոյ քմօք չափ·
Ապա կասեցան արք խնդրել ըզնա,
Զի ոչ գոյր կոպար պահանջմանց նորա,
Անց տարի մի նա երկու 'ւ երեք,
Եւ ոչ փետայ մի եկն առ նա երբեք·
Յղեցին առ նա հարսնածուք յետոյ,

Потомъ, отказы слыша тѣ же,
Ужъ стали женихи навертываться рѣже.
Проходитъ годъ,
Никто нейдётъ;
Еще минулъ годокъ, еще уплылъ годъ цѣлой:
Къ ней свахъ никто не шлётъ.
Вотъ наша дѣвушка ужъ стала дѣвой зрѣлой.
Зачнетъ считать своихъ подругъ
(А ей считать большой досугъ):
Та замужемъ давно, другую сговорили;
Ее какъ будто позабыли.
Закралась грусть въ красавицыну грудь.
Посмотришь: зеркало докладывать ей стало,
Что каждый день, а что нибудь
Изъ прелестей ея лихое время крало.
Сперва румянца нѣтъ; тамъ живости въ глазахъ;
Умильны ямочки пропали на щекахъ;
Веселость, рѣзвости какъ будто ускользнули;
Тамъ волоска два-три сѣдые проглянули:
Бѣда со всѣхъ сторонъ!
Бывало, безъ нея собранье непрелестно;
Отъ плѣнниковъ ея вкругъ ней бывало тѣсно:
А нынѣ, ахъ! ее зовутъ ужъ на бостонъ!
Вотъ тутъ спѣсивица перемѣняетъ тонъ.

Քանի մի փեսայս ոչ այնչափ յարգոյ.
Իսկ աղջիկս ասէր. առաջ թէ քանի
Ընարդ են սրբին նոյն և փանաքի,
Զիարդ հաճոյ ինձ լինել դոցա կին,
Երբ անհաճ՝ գտան լաւք քան ըղձալին.
Ընդ առն լինել ոչ ինչ շտապեմ,
Զկուսական կեանս կարի սերտ սիրեմ
Զտիւն ողջոյն զուարթ ուրախ եմ.
Իսկ 'ի գիշերի հանդարտեամբ ննջեմ,
Որով և փեսայքդ ձեռնունայն դարձան,
Խնդրել զնա որք բնաւ կասեցան.
Քանի մի տարիք կրկին անցանեն,
Եւ խօսնակք առ նա զայլ ոչ ոք յղեն.
Իսկ հասակ կուսին որ քան զօր աճէ
Թուել զընկերս իւր նա սկիզբն առնէ,
Զի ունէր պարապ զայդպիսիս խորհել,
Գուցէ և նախանձն ուսոյց զայդ առնել.
Թէ այն որ աղջիկն վաղ ամուսնացաւ,
Եւ միւսն այն առն խօսեցաւ.
Իսկ ինքն յարանց գոգցես մոռացեալ,
Կամ ճշդիւ խօսել, խոպան էր լքեալ.
Նա թէ հայելին պատկերացոյց մեր
Յամենայն աւուր զայս նորա յայտնէր,
Թէ ժամանակն 'ի դեղոյ նորա
Յամենայն աւուր ինչ ինչ գողանայ.
Նախ զոյն երեսաց՝ որ վարդի նման,

Разсудокъ ей велитъ замужствомъ торопиться :
Перестаетъ она гордиться.
Какъ косо на мужчинъ дѣвица не глядитъ,
А сердце ей за насъ всегда свое твердитъ.
Чтобъ въ одиночествѣ не кончить вѣку,
Красавица, пока совсѣмъ не отцвѣла,
За перваго, кто къ ней присватался, пошла:
И рада, рада ужъ была,
Что вышла за калѣку.

Եւ աշխոյժ նորա օր քան զօր հատան,
Ապա սրութիւն աչաց և տեսոյն,
Յետ այնր փոսիկ մի 'ի մէջ այտոյն.
Յաւելաւ թախիծն երբ նա տեսանէր,
Թէ մասն 'ի հերացն գոյն ալեխառն էր,
Որ երբեմըն զի՛ խընջոյք կուսանաց
Աւանց նորա էր զերթ մութ գիշերաց,
Նա առ բազմութեան նոր սիրահարաց
Անձուկ էր նըման տեղին լայնաբաց,
Իսկ այժըմ՝ աւաղ խոցի նորա լեարդ,
Զի հըրաւիրեն ըզնա խաղալ նարդ.
Աստանօր ապա կոյս մեր այրընտիր
Հազիւ յանձն էառ զմիտս բարեկիր,
Եւ դատողութիւնն լուսով ցոլացեալ
Ետ նըման խըլթեան փոյթ ամուսնանալ,
Զի կուսանք թէպէտ ընդ արըս պըչրեն.
Բայց սիրտ նոցա միշտ առ մեզ վառեալ են,
Որով և սա զի մի՛ յառանձնութեան
Անցուսցէ ըզկեանս մինչև ցօր մահուան,
Եւ մինչև խոպառ չև էր թառամեալ
Ծաղիկըն գեղոյն՝ դէմքըն մանկութեան.
Եղև նա կին առըն՝ որ նախ առաջին
Խնդրեաց ամուսնալ զնա ինքեան ամուսին,
Եւ եղև ուրախ սիրտ նորա կարի,
Զի ամուսնացաւ ընդ առն հաշմի:

ԼԸ.

Թռչուն յուշերոց։

—

Սևամպ ասուպըս, վա՜յ ժամանակաց,
Գուժէր վայելով շունչըն նշողած,
Ի խոհանոցէն գընալով 'ի բաց·
Զըրկեալ եմք այժըմ նա և յուսերաց,
Մեռանիլ պարտիմք նօթի և քաղցած,
Քանզի հաւատով քաջ ծառայեցաք,
Սատակիլ պարտիմք աստանօր երբեք·
Որպիսի աւուրց համբերեցաք տես,
Նա և ոսկերք խոկ այժըմ ոչ գոն մեզ....
— « Նու մեր եղեն մնք· միւս շունն հարցանէր,
Որ առ դըռունըս անդ կապեալ նըստէր.... »
— « Նըփին 'ի կատոայս ոչ թէ վասըն մեր,

Սովորէկ շունըն՝ բան պատասխանէր,
Ո՛չ վասն իշխանաց այնք պատրաստէին կեր.
Զար խորամանկ ոք մեղ շանց թշնամի,
Եւ որպէս թուի ինձ Գաղղիացի,
Յոսկերաց անգամ թեթեւագին թան
Եփեալ վաճառէ ՚ի սընունդ մարդկան.
՚Ի դասըն քաղցէ
՚Ի չար նախանձուէ,
Սիրտ իմ ճարճատեալ հըրով կիզծէ.
— «Ո՛չ իմ քեզ խորհուրդ. միւս շունն ասէր,
Ո՛ւ ժամանակ մի լռեա և համբեր,
Վասնզի այս դիպուած չէ նոր ինչ համբուն,
Միշտ մեծըն ապրի ՚ի շահուց փոքուն։

ОГЛАВЛЕНІЕ.

		Стран.
I.	Ворона и Лисица.	10
II.	Лжецъ.	14
III.	Откупщикъ и Сапожникъ.	22
IV.	Волкъ и Ягненокъ.	30
V.	Лисица и Сурокъ.	36
VI.	Лебедь, Щука и Ракъ.	40
VII.	Музыканты.	44
VIII.	Скупой и Курица.	48
IX.	Мартышка и очки.	52
X.	Муха.	56
XI.	Заяцъ на ловлѣ.	58
XII.	Вельможа и Философъ.	62
XIII.	Слонъ на Воеводствѣ.	66

Стран.

XIV. Гуси. 70
XV. Оракулъ. 74
XVI. Богачъ и Бѣднякъ. 78
XVII. Парнасъ. 84
XVIII. Орелъ и Куры. 88
XIX. Крестьянинъ и Смерть. 92
XX. Обезьяны. 96
XXI. Лисица и Виноградъ. 102
XXII. Хозяинъ и Мыши. 104
XXIII. Орелъ и Паукъ. 108
XXIV. Зеркало и Обезьяна. 114
XXV. Прохожіе и Собаки. 118
XXVI. Лягушка и Волъ. 122
XXVII. Левъ и Волкъ. 126
XXVIII. Похороны. 130
XXIX. Вельможа. 134
XXX. Разборчивая невѣста. 138

ՑԱՆԿ·

Առակք

Ա·	Ագռաւ և Աղուէս·	11
Բ·	Սոխակ·	15
Գ·	Մենավաճառ և Կօշկակար· . . .	23
Դ·	Գայլ և Գառն·	31
Ե·	Աղուէս և Մուկն վայրենի· . . .	37
Զ·	Կարապ, Ձուկն և Խեցգետին· .	41
Է·	Երաժիշտք·	45
Ը·	Ագահ և Հաւ·	49
Թ·	Կապիկ և Ակնոց·	53
Ժ·	Ճանճ·	57
ԺԱ·	Նապաստակ յորսի·	59
ԺԲ·	Մեծատունն և Փիլիսոփայ· . . .	63
ԺԳ·	Փիղ կառավար·	67

Առակք

ԺԴ. Սագք 71
ԺԵ. Պատգամախօս 75
ԺԶ. Հարուստ և Աղքատ 79
ԺԷ. Պարծանական Լեռան 85
ԺԸ. Արծիւ և Հաւք 89
ԺԹ. Գիւղացին և Մահ 93
Ի. Կապիկք 97
ԻԱ. Աղուէս և Խաղող 103
ԻԲ. Տանուտէր և Մկունք 105
ԻԳ. Արծիւ և Սարդ 109
ԻԴ. Հայելի և Կապիկ 115
ԻԵ. Ճանապարհորդք և Շունք 119
ԻԶ. Գորտ և Ցուլ 123
ԻԷ. Առիւծ և Գայլ 127
ԻԸ. Մեղեդերգող 131
ԻԹ. Մեծատուն 135
Լ. Հարսն այրիացեր 139
ԼԱ. Թուն յաւէրաց 146